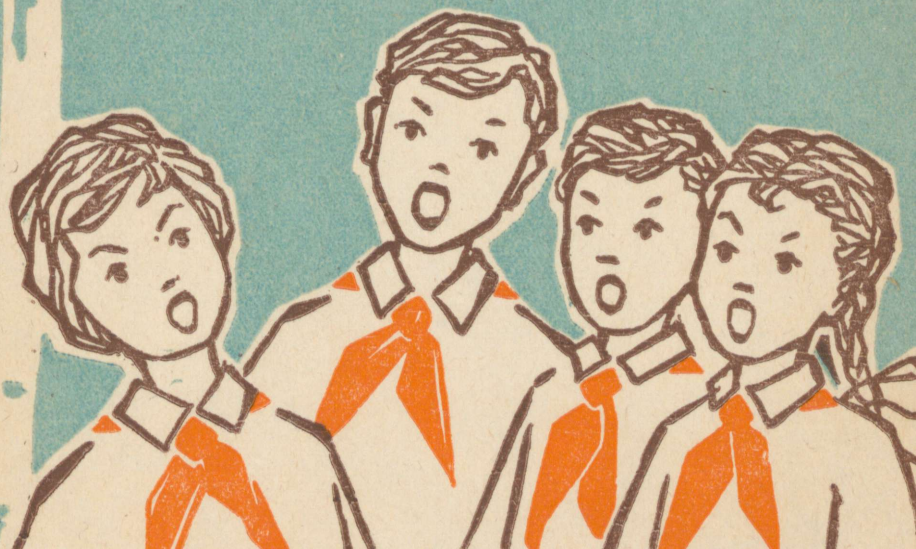

Laulik

vi klassile

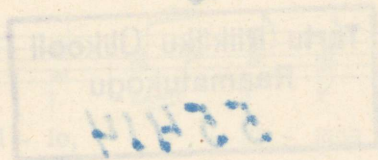

A-24592

RIHO PÄTS

LAULIK

VI KLASSILE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

TALLINN 1962

Kaane kujundanud E. Pikk

Kinnitatud Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
55414

ARHIIVKOGU

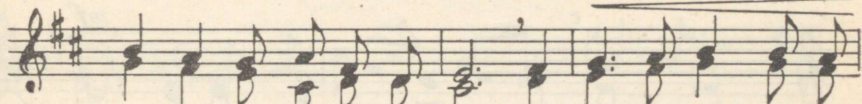
Au Nõukogude võimule

Võimsalt, pidulikult M. Issakovski

V. Zahharov

1. Sa õit- se, kas-va, veel võim-sa-maks saa, me

suu-re töö ja mõt-te maa. See maa, kus laas-tas-ki

sõ - ja õud, kuid võit-jaks jäi rah-va jõud.

Au sul - le, i - - sa - maa õit - sev,

kõ - la - gu si - nust me laul, — a - la - ti

. töö - tav ja võit - lev, kõi-ki-des keel-tes sul au!

2. Me võimsat liitu nii kindlana me kätest ükski võim.
siin hoidku iga rahvahõim. Au sulle, isamaa õitsev ...
Siis võidulippe ei võtta saa

*) piu — rohkem

Oled seisnud tormikaartel

J. Kärner

Kindlalt, julgelt

E. Kapp

1. O - led seis - nud tor - mi - kaar - tel muistsest

a - vast murd - ma - ta — Lää - ne -

me - re ran - nal, saar - tel, meie ar - mas Ees - ti -

maa. — Sind on hoid - nud vi - sa,

vap - per, si - nu rah - va töö ja tap - per.

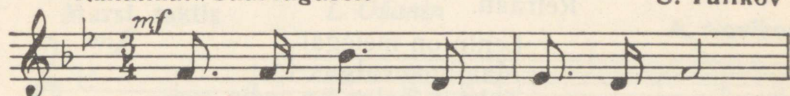
2. Sajandeid sa pole näinud päikest oma lastega. Siiski kord on täide läinud sinu lootus, sünnimaa. Nüüd sa vaba rahvast kannad, meile loovat rõõmu annad.
3. Oma muistse mullajõuga mehemeelt meis toidad sa, oma relva, töö ja nõuga kaitseme sind, kodumaa. Seisma jääd sa igavesti võimsas Liidus, vaba Eesti!

Lenin on meiega

L. Ošanin

Rahulikult. Suursuguselt

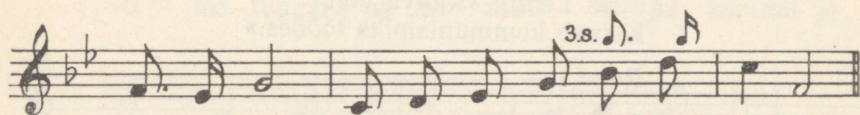
S. Tulikov

1. Pää - vi, aas - taid möö - dub reas —

suur i - dee me rah - vast tee - nib. Mee - lest min - na

eal ei saa kõi - gil kal - lis ni - mi: Le - nin.

Le - nin on mei - e - ga! Maa - il - ma val - gus ta.

Tu - le - vik hel - ge on mei - e ees. —

Töö - rik - kais päe - va - des, mu - re - des, rõõ - mu - des

Le - nin meis e - la - ma jääb! —

1. Päevi, aastaid möödub reas —
suur idee me rahvast teenib.
Meelest minna eal ei saa
kõigil kallis nimi: — Lenin.

Refrään.

Lenin on meiega!
Maaailma valgus ta.
Tulevik helge on meie ees.
Töörikkais päevades,
muredes, rõõmudes,
Lenin meis elama jääb!

2. Siis kui rahva võimu koit
võimsalt paiskus orjaõesse,
ütles Lenin: «Rahva võit
kasvab kommunismiks töödes.»

Refrään.

3. Juhiks meil on nüüd partei,
käies leninlikke radu;
igas töös ja mõttes meil
elab Lenin aastasadu.

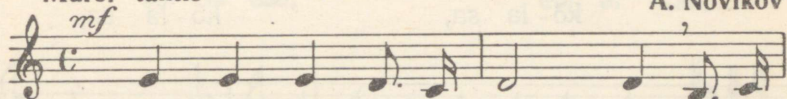
Refrään.

Maaailma Demokraatliku Noorsoo hümn

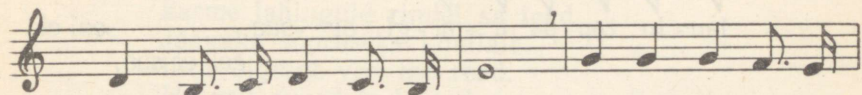
Marsi taktis

L. Ošanin

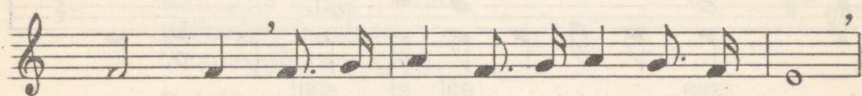
A. Novikov

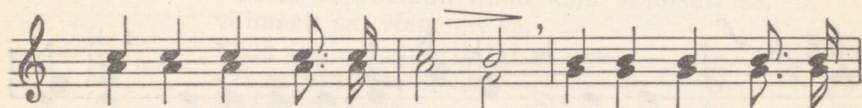
1. Kõi - gi rah - vas - te lap - - sed, ra - hu -

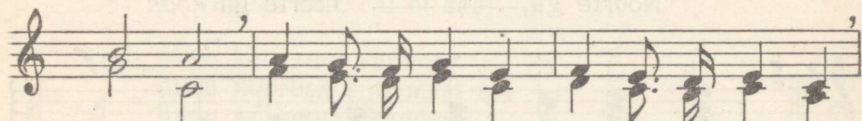
u - nis - tus pü - ha on meil. A - jal kar - mil ja

ras - kel käi - me õn - ne eestvõit - lu - se teil.

Kõi - gil mand - ri - tel, saar - tel, me - rel, maa - il - ma

kaar - tel i - ga - üks noor - test kä - si meil and - ku,

võit - le - me, sõb - rad, koos! 4-3. Noor - te

sõp - rus - laul, nüüd kõ - la võimsalt sa, võimsalt
Итһääl: kõ - la sa,

sa, võim-salt sa, se-da
kõ-la sa, kõ-la sa,

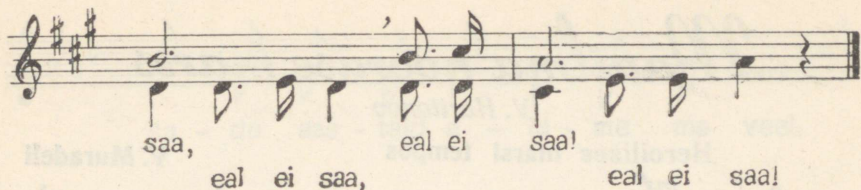
lau-lu tap-pa ii - al - gi ei saa, eal ei
eal ei saa,

saa, eal ei saa!
eal ei saa, eal ei saa.

Noor - - - te-ga koos, se-da
Noorte-ga, noorte-ga koos

kor - da - vad maa - il - ma maad. Se - da

lau-lu tap-pa ii - al - gi ei saa, eal ei
eal ei saa,

2. Sõjasõpru sa hindad,
karme lahinguid rindel sa tead.
Jäävaks sõpruseks kindlalt
liitis õiglane veri me read.
Hingelt ausad ja julged
noored — meiega tulge!
Rahvaste õnne,
päikselist homset
hoiame, sõbrad, käes!

Refrään.

Noorte sõpruslaul, nüüd kõla võimsalt sa,
võimsalt sa, võimsalt sa.
Seda laulu tappa iialgi ei saa,
eal ei saa, eal ei saa.
Noortega koos
seda kordavad maailma maad.
Seda laulu tappa kunagi ei saa,
eal ei saa, eal ei saa!

3. Meie kordame vannet,
tuleb nooruse südamest see —
lippu kõrgemal kandes
seista pühade õiguste eest!
Jälle rahu on ohus.
Nüüd on kõikide kohus —
need, kes on ausad,
meiega tõusku
sõdade vastu koos!

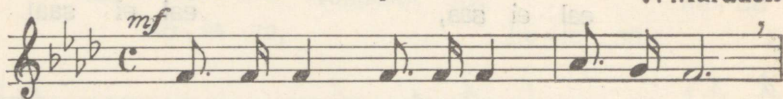
Refrään.

Maailma nooruse marss

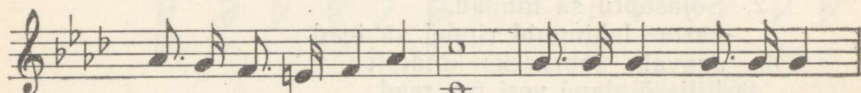
V. Haritonov

Heroilises marsi tempos

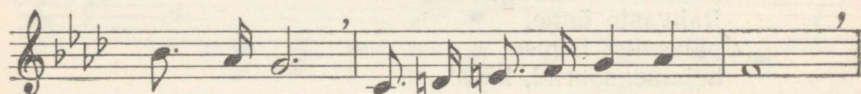
V. Muradeli

1. Püs - ti pead, noor-te read, sõb-rad head,

ko-gu il - ma i - galt maalt. Kuulge meid, kuulge meid,

kuul-ge meid, rin - nas kan-nad tõ - de sa.

Siht me ees on sel-ge, suur, pii - ri - tu, ää - re - tu,

võit-ma-tu. Sõ - ber kau-ge, hea, se - da ik - ka tea,

sam-mu si - nu - ga ma pean. —

Refrään

Sei-sa mi - nu kõi-val, sõ - ber kal - - - lis,

sa - du aas - taid e - la - me me veel.

Mei - e sõp - rus see on kõi - gist kal - - lim,

mei - e sõp - rus on kui päik - se - leek.

Ra - hu - võit - lus - see on mei - e töö - - tus,

sõ - ja - le me üt - le - me kõik: ei!

piuf

Jäl - le ja jäl - le kost - mas on val - jult:

ff

ei, ei, ei!

2. Püsti pead,
noorte read,
sõbrad head,
on sul kallid kodumuld.
Päeval, ööl,
päeval, ööl,
päeval, ööl,
vihka ikka sõjatuld.
Oma kodu, õnne eest
julgesti võitle sa nagu mees.
Sõber kaugel, hea,
seda ikka tea —
sammu sinuga ma pean.

Refrään.

Seisa minu kõrval, sõber kallid,
sadu aastaid elame me veel.
Meie sõprus see on kõigest kallim,
meie sõprus on kui päikseleek.
Rahuvõitlus — see on meie töötus,
sõjale me ütleme kõik: ei!
Jälle ja jälle kostmas on valjult:
ei, ei, ei!

3. Püsti pead,
noorte read,
sõbrad head,
pole kerge võitlustee.
Iga tund,
iga päev,
iga kuu
õnne poole viib meid see.
Rahu võidab, võitjaks jääb,
julgesti, kindlalt nüüd kokku käed!
Sõber kaugel, hea,
seda ikka tea —
sammu sinuga ma pean.

Refrään.

Tänaste seppade laul

A. Siig

Elavalt

mf Poisid

V. Kapp

1. Kõ - mab me sam - mu - dest põ - li - ne paas,

2. A - la - si kõ - ma ja ää - - si - de lõõm,

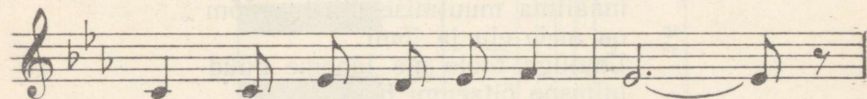
kõr - ge - le he - li - seb laul. ———

lau - lu - dest he - li - sev põu, ———

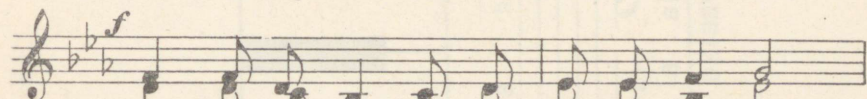
Töö - päe - vaks vir - gu - des koi - di - ku - kaar

maa - il - ma muut - mi - se pii - - ri - tu rõõm

lõõ - mab kui a - la - sil raud. ———

on mei - e e - lu ja jõud. ———

Lau - lu - ga töö - le me lä - he - me nüüd

i - nim - soo õit - sen - gu heaks. ———

Kõik

Hel - ges-se hom - ses-se he - li - seb hüüd,

ta - nas - te sep - pa - de hääl ———

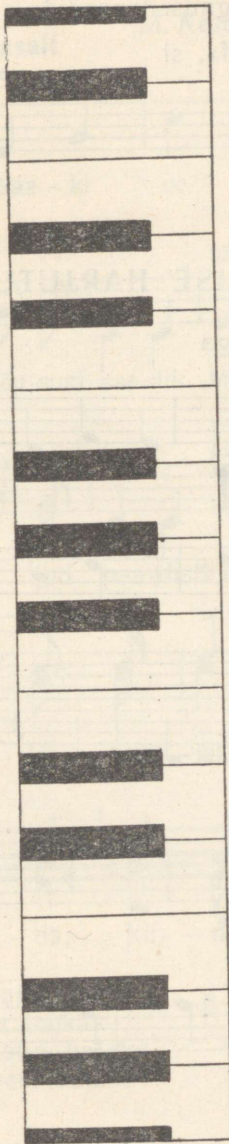
Lõpetamiseks

tä - nas-te sep - pa - de hääl. ———

2. Alasi kõma ja äaside lõõm,
lauludest helisev põu,
maailma muutmise piiritu rõõm
on meie elu ja jõud.
Lauluga tööle me läheme nüüd
inimsoo õitsengu heaks.
Helgesse homsesse heliseb hüüd,
tänaste seppade hääl.

KLAVIATUUR

g a h c d e f g a h c d e f g a h c d e f g

sol
la si
väike oktaav

do re mi fa sol la si
1. oktaav

do re mi fa sol
2. oktaav

Ülesanne.

Kirjutada noodivihikusse järgmised noodid:

1. oktaavis: sol, re, la, mi, do, fa, si

2. oktaavis: do, sol, re, fa, mi

väikeses oktaavis: sol, si, la

NOODILUGEMISE HARJUTUSI

Lugeda takti lüües noodinimedega

The image shows five staves of musical notation, each containing a sequence of notes. The first staff is in 3/4 time and contains the notes: G4, C5, E5, G5, B5, D6, F6, A6. The second staff is in 3/4 time and contains the notes: C5, E5, G5, B5, D6, F6, A6, G5, E5, C5. The third staff is in 3/4 time and contains the notes: G4, E4, C4, A3, G3, F3, E3, D3, C3, B2, A2, G2. The fourth staff is in 2/4 time and contains the notes: D4, F4, A4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4. The fifth staff is in 2/4 time and contains the notes: D4, F4, A4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4.

Kalal

M. Kesamaa

Lõbusalt

B. Kõrver

mf *Solist*

Saa - ki oo - tab ka - la - mees

Koor *Solist*

päik-se-tõu-sust saa-dik. Miks sa, sä - rav ka-la - ke,

Koor *mf*

möö-da u - jud paa-dist? 1-4. Ka-la - ke lööb sa-ba-ga

vas - tu lai - neid lak - su. Proo - vi te - da

ta - ba - da, kin - ni püü - da kat - su!

2. Vees on maiuspalake,
õngeritv on lookas.
Kaua sind siis, kalake,
kalamees veel ootab?

Refrään.

∴ Kalake lööb sabaga
vastu laineid laksu.
Proovi teda tabada,
kinni püüda katsu! ∴

3. Pistab vetest välja pea,
vaatab otse silma —
kalasupist, sõbrake,
jääma pead sa ilma!
Refrään. Kalake lööb...

4. Palju pead veel õppima
kalameeste ala.
Siis sa, kalamees-pioneer,
püüad hästi kala.
Refrään. Kalake lööb...

Ringtantsu-laul

Mänglevalt

Rootsi rahvaviis

1. Koh-tan sind ma rin-gis rõõmsas män-gu-noos.

Kõi-gil pär-jad peas ja löö-me tant-su koos. Hei

hopp - la! 1-2. Hei, hopp! Kõik kee - rel - gu nüüd!

Hei, hopp! nii kõ - lab me hüüd! Hei hopp-la!

2. Ühismänguks meile
oled ehtind end,
naeratus su näol
ja tants kui linnulend.
Hei, hoppla!
Hei, hopp!
Kõik keerelge nüüd!
Hei, hopp! nii kõlab me hüüd!
Hei, hoppla!

DO-MAŽOOR HELIREDEL

Kui asetada laulude «Kalal», «Matkalaul», «Hällilaul» noodid astmelisse järjekorda, saame Do-mažoorse heliredeli.

Do-mažoor heliredel on ainuke mažoorheliredel, mida mängitakse ainult valgetel klahvidel. Kuna aga klaviatuuris iga üksteisele järgneva klahvi vahe on pool tooni, siis saame valgete klahvide vahed *Do-mažooris* järgmised: do-re = 1 toon, re-mi = 1 toon, mi-fa = $\frac{1}{2}$ tooni, fa-sol = 1 toon, sol-la = 1 toon, la-si = 1 toon ja si-do = $\frac{1}{2}$ tooni. Mažoorheliredel koosneb kahest poolastmikust — tetrahordist.

The diagram shows a piano keyboard with white keys highlighted. Below it, a musical staff displays a scale starting on middle C. The notes are labeled with Roman numerals I through VIII(1). The scale is divided into two tetrahords: the lower tetrahord (alumine tetrahord) and the upper tetrahord (ülemine tetrahord). The intervals between notes are indicated as 1, 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1, 1, 1, and $\frac{1}{2}$.

Küsimusi. Missugune on mažoorheliredeli valem?

Missugune on mažoori kõlaline iseloom?

Ülesandeid. Kirjutada noodivihikusse *Do-mažoor* heliredel ja kolmkõla.

Mängida neid klaveril ja laulda.

Laulda noodi järgi «Hällilaulu» 2–4-häälselt.

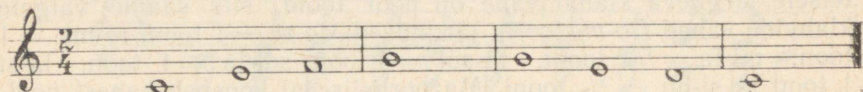
The musical notation shows a melody on a staff, consisting of two phrases. The first phrase starts on middle C and follows the scale: C-D-E-F-G-A-B-A-G-F-E-D-C. The second phrase starts on G and follows: G-A-B-A-G-F-E-D-C.

RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE NR. 1.

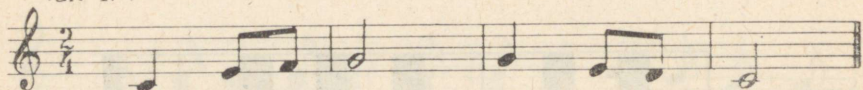
Do-mažooris.

Kasutada: ja }

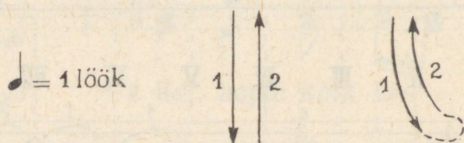
Ülesanne A

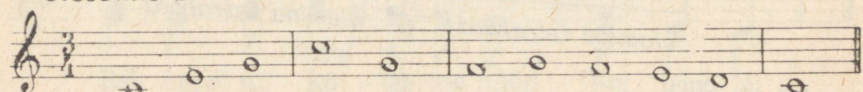
Var. 1.*)

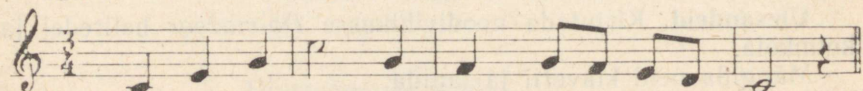
Var. 2

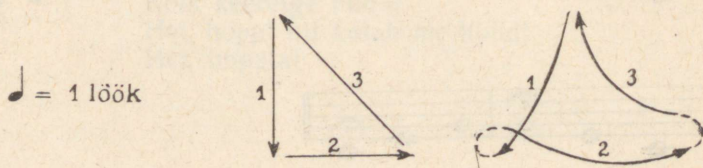
Ülesanne B

Var. 1

Var. 2

*) Laulda variatsioone takti lüües kas rütmisilpide või noodinimedega.

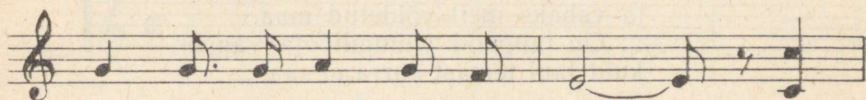
Väike trummilööja

Saksa revolutsiooniline laul

Marsi tempos

Me käi - nud kar - mil võit - lus - rin - del, meil

sur - ma - ga ris - tu - nud teed, — kuid

või - du - ind meis ik - ka kin - del, sest

Spar - ta - cus - võit - le - jad me; kuid

või - du - ind meis ik - ka kin - del, sest

Spar - ta - cus - võit - le - jad me. —

2. Me ees noor trummilööja astus,
kel alati naeratus suul.
.; Läks julgelt lahingule vastu
kui bolševik — vapper ja truu. .;

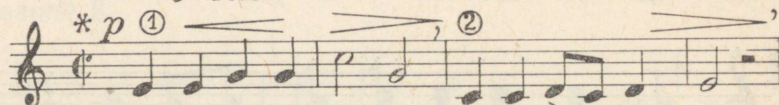
3. Ta laulis öisel lahingretkel,
kuid siis tuli vaenlase kuul, —
∴ laul äkki katkes samal hetkel,
ei lõpetand seda ta huul. ∴:
4. Ta langes, lauluhelid huultel,
jäi palgele naeratus tumm.
∴: Ta laulu enam ei me kuule,
ei helise enam ta trumm. ∴:
5. Nüüd käest on pandud sõjatapper
ja vabaks meil võidetud maa.
∴: On langend trummilööja vapper,
kuid laul temast surra ei saa. ∴:

Hällilaul

M. Frey

Kaanon 4-hääline

Ornalt $\text{♩} = 1$ löök

* *p* ①
Tu-du, tu-du, tu-vi, äi-u, väi-ke lind!

③
Ma-ga, ma-ga, mai-mu, e-ma val-vab sind.

*) — taktimärk, mis nõuab laulu esitamist mitte «neljale» takti lüües, vaid «kahele», s. t. niisuguses taktis $\text{♩} = 1$ löök.

Kaanon on mitmehääline laul, milles kõik hääled laulavad sama meloodia⁴, kuid alustavad laulmist mitte korraga, vaid üksteise järel, kindlas korras.

Karjamaal

Soome rahvaviis

R. Päts

Kiirelt $\text{♩} = 116$

mf

1. Kil - la - kol - la kos - tab kar - ja - kel - li,
2. Päi - ke va - jub met - sa ta - ha loo - ja.

tuu - tu, luu - tu, pa - ju - pil - li.
Kit - se - ke - sed, lau - ta soo - ja!

1. Tuu - - - - tu, luu - tu, pil - li.
2. Kit - - - - se - ke - sed, soo - ja!

Lä - ki ko - ju, pä - sid ja oi - na - Ott,
Hom - me va - ra pai - - tab teid nur - mel taas ,

1. Tal - - - - le - ke - sed tal - li.
2. Päi - - - - ke soo - ja too - ja.

tal - le - ke - sed vii - me tal - li.
päik - se - ke - ne, soo - ja too - ja.

Oh mina väike mehekene

Eesti rahvaluule

Möödukalt

Eesti rahvaviis

p

1. Oh mi-na väi - ke me - he - ke - ne,

mf

põl - ve - pik - ku poi - si - ke! —

Vaat - lu - lii, — — — vaat - lu - lii! — — —

Põl - - ve - - pik - - ku poi - si - ke.

LA-MINOOR HELIREDEL

Kui asetada laulude «Hakkame, mehed, minema», «Oh mina väike mehekene», «Karjamaal» noodid astmelisse järjekorda, saame la-minoorse heliredeli.

la-minoor heliredel on ainuke minoorne heliredel, mida mängitakse ainult valgetel klahvidel.

la-minoor heliredel on järgmise ehitusega:

I II III IV V VI VII VIII(I)

alamine tetrahord 1 ülemine tetrahord

Küsimusi. Missugune on minoorheliredeli valem? Missugune on minoori kõlaline iseloom?

Ülesandeid. Kirjutada noodivihikusse *la-minoor* heliredel ja kolmkõla. Mängida seda klaveril. Laulda noodinimedega.

Moodustada rütmilis-meloodilisi variatsioone *la-minooris*, laulda neid takti lüües noodi kaasabil.

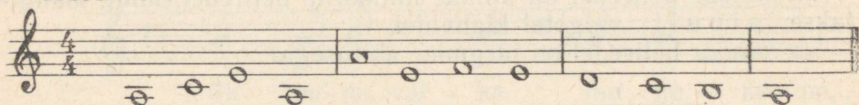
Märkus: Mažoorse heliredeli nimetus märgitakse suure algustähega (Do-mažoor, Sol-mažoor). Minoorheliredel kirjutatakse väikese algustähega (*la-minoor*, *mi-minoor*).

RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE NR. 2

la minooris

Endised rütmid, ja .

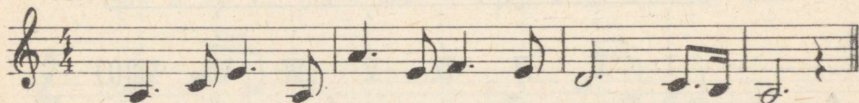
Ülesanne

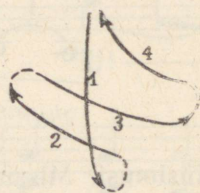
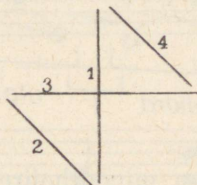
Var. 1.

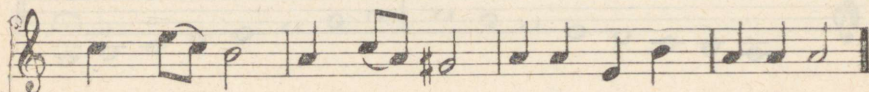
Var. 2.

 = 1 löök

Laul «Oh mina väike mehekene» on ka *la-minooris*. Selles laulus on aga meloodilise tunglevuse suurendamiseks kõrgendatud VII astet — noot sol'i:

Vaat-lu - lü, vaat-lu - lü! Põl-ve-pik-ku poi-si-ke.

PARALLEESED HELIREDELID JA HELISTIKUD

Mažoor ja minoor on kaks kõlaliselts erinevat helilaadi — mažoor on helge, röömsa kõlaga, kuna minoor on karge, isegi nukra kõlaga.

Igale mažoorile vastab temaga ühiseid helisid omav minoor, kusjuures minoorheliredel algab vastava mažoorheliredeli VI astmest. Selliseid mažoor- ja minoorheliredeleid ja neile vastavaid helistikke nimetatakse paralleelseiks:

Do-mažoor

la-minoor

Do-mažoor

la-minoor

Do-mažoorile paralleelne minoor on la-minoor. Selleks et leida mažoorile paralleelne minoor, võtame minoorheliredeli põhitooniks mažoorheliredeli VI astme.

Do-mažoor

I	II	III	IV	V	VI	VII	I
do	re	mi	fa	sol	la	si	do
					I	II	III
					IV	V	VI
					la-minoor	VII	I

Küsimusi.

Milline on Sol-mažoorile paralleelne helistik?

Milline on Fa-mažoorile paralleelne helistik?

ALTERATSIOONI MÄRGID

Alusastmeid võib kõrgendada ja madaldada poole tooni võrra, kui nende ette asetada kõrgendus- (\sharp — diees) või madaldus- (\flat — bemoll) märk.

Selliselt muudetud (altereeritud) aste saab oma nimetuse alusastme ja alteratsiooni märgi nimetusest (do-diees, fa-diees, si-bemoll).

Hakkame, mehed, minema

Marsi taktis Eesti rahvalaule

G. Ernesaks

Noorte mitsuurinlaste laul

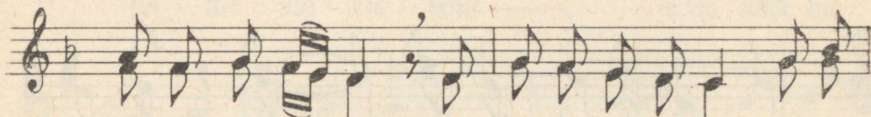
D. Samoilov

Elavalt

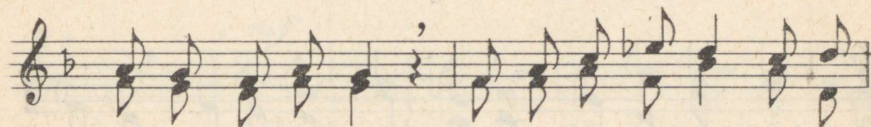
E. Žarkovski

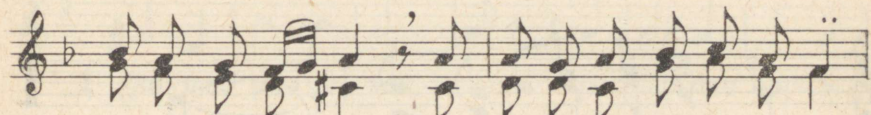
1. Ke - vad - tuul ju häl - li - tab

õitsvaid õu - na - puid, ja le - hes - ti - kus si - ris - tab

väikseid lau - li - kuid. Päi - ke ker - kib kii - res - ti,

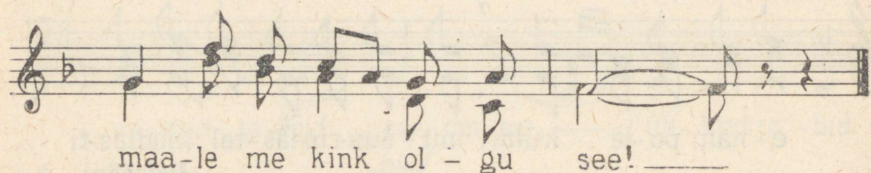
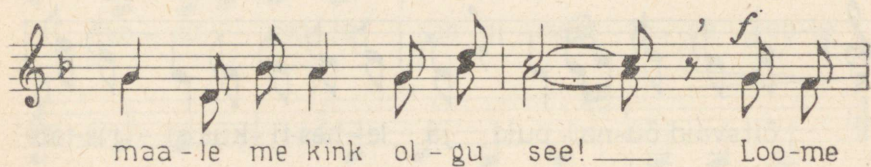
e - nam po - le külm; mit - šuu - rin - las - tel kindlas - ti

meel - dib i - lus ilm. Ü - les

töö - le nüüd, sõb - rad, kõik töö - le! Ke - vad -

2. Valges ehtes õunapuu
viipab sõbrana,
ja pirnipuuke vallatu
kasvab kindlana.
Keeris neid ei kärista,
külm ei kahjusta.
Mitsuurinlaste nimega
meid austab kodumaa.

3. Omskis ja Orjolis,
Tšitaas ning Vologdas —
me igas linnas kallid
on aiad õitsemas.
Maalgi metsakaitse
on osa meie tööst:
mitsuurinlaste võit on see
oma rahva ees.

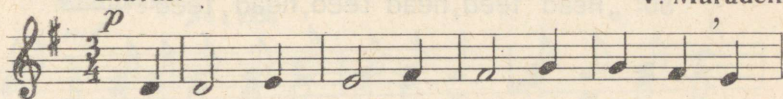
Refrään: Üles tööle nüüd, sõbrad, kõik tööle!
Kevadpäevile vastu sammume.
∴ Loo me aiad ja neis
viljaks saab iga õis:
kodumaale me kink olgu seel ∴

Pioneeride laagrilõke

Elavalt

L. Nekrassova

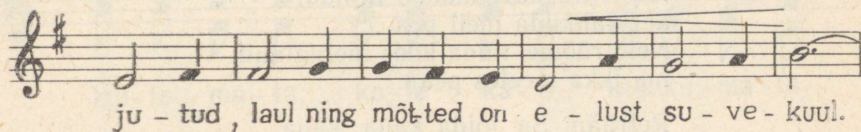
V. Muradeli

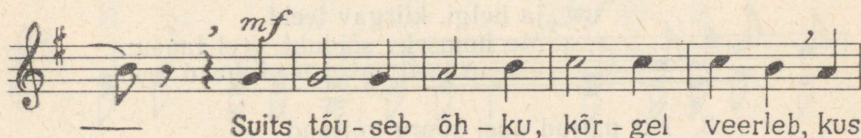
1. Me süü - ta - si - me laag-ri - lõk - ke, kui

õh - tul vai - kis tuul. — Nüüd kõik me

ju - tud, laul ning mõt - ted on e - lust su - ve - kuul.

— Suits tõu - seb õh - ku, kõr - gel veerleb, kus

ku - mab pil - ve - vall, — ja laul - des lap - si

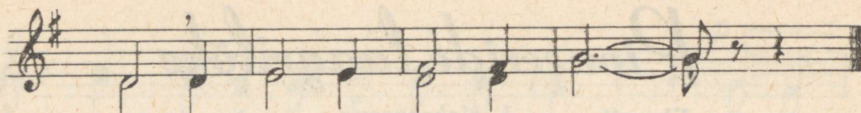
tant - sul keerleb siin mu - rul puu - de all. — 1-3. Sa

loi - da kau - a, kau - a ja hel - gi, kiir - gav

leek! — Me hom - seks sõi - duks veel lau -

su: „Head teed, head teed, head teed!”—

2. Mu sõber, räägi, millest mõtled,
mis on su homne püüd,
kus juba unistustes tõtled,
mis igatsed sa nüüd?
Nii ruttu suvi mööda läinud,
aeg lahkuda meil pea.
Neid rõõme, mida koos me näinud,
ma ikka meeles pean.

Refrään. Sa loida kaua, kaua
ja helgi, kiirgav leek!
Me homseks sõiduks veel lausu:
«Head teed, head teed, head teed!»

3. Nii paljud uusi sõpru võitnud
siin lõkkepidudel,
meid rõõmus ühistunne köitnud
nüüd kindlamini veel.
Küll koolitööske sõprus kestab,
kui klassis taas me koos ...
Ent oma laagrisõbrast vestan
ma selles lauluhoos.

Refrään.

Alutegija

Mõnusalt

Eesti rahvaluule.

G. Ernesaks

1. I-gav on ol-la i-lu-ta, ha-le ol-la

lau-le - ma - ta, ko-le kä - o kuk - ku - ma - ta,

ras-ke rõõ-mu-ta e - la - da. 1-2. Ma i - se i - lu -

te - gi - ja, rõõ - mu kal - li kan - di - ja,

i - lu kan - nan kaa - sas - sa - na, puu - a põl - le

- pae - la - des - sa, rõõ - mu rõh - tu - de va - hel - la.

2. Enne ma une unustan,
 maha jätan magamise,
 kui et ma ilu unustan,
 rõõmu et kallista kaotan.
 Ma ise ilutegija,
 rõõmu kalli kandija,
 ilu kannan kaasassana,
 puua põlle paeladessa,
 rõõmu rõhtude vahella.

SOL-MAŽOOR HELIREDEL (HELISTIK).

Selleks et sol-ist ehitatud heliredel kõlaks mažoorsealt, tuleb kõrgendada selle heliredeli VII astet (fa) poole tooni võrra (fa-diees).

Kui laul on *Sol-mažooris*, siis märgitakse noodivõtme kõrvale fa-noodi kohale (viies joon) diees (\sharp), (Vt. «Ilutegija».)

Ulesanne. Kirjutada noodivihikusse *Sol-mažoor* heliredel ja kolmkõla. Mängida neid klaveril ja laulda noodinimedega.

$\frac{3}{8}$ TAKTIMÕÖT

Kuulates «Punapaela laulu» märkame, et laul on 3-löögilises taktis. See on märgitud laulu algusse, kuid taktimõõduga $\frac{3}{8}$. Antud juhul takt jaotub kolme ossa, kuid iga osa (löök) vastab

$$\frac{1}{8} \text{ noodile: } \frac{3}{8} = \frac{3}{\text{P}}$$

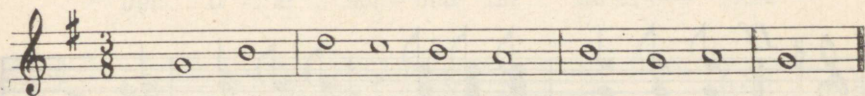
Ülesanne. Moodustada rütmilis-meloodilisi variatsioone $\frac{3}{8}$ -taktis; laulda neid noodi järgi. Laulda noodi järgi kaanonit «Lauld jälle kõlamas» $\frac{3}{8}$ taktis (2—4-häälselt).

RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE NR. 3

Sol-mažooris

Kasutada: \bullet , \bullet , \bullet , \bullet ja $\{ \}$ γ

Ülesanne

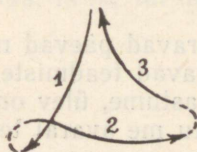
Var. 1.

Var. 2.

\bullet = 1 löök

Lastekoor kantaadist

„Läänemeri – rahumeri“

R. Parve

E. Kapp

Tal - linn on su - vi - ne, õit - sev ja noor,

val ge - test tu - vi - dest lau - lab me koor.

Ka - si - käes as - tu - me, ü - lev on meel;—

hom - se - le vas - tu me a - va - ral teel.

2. Päikesest säravad päevad me eel,
valla on väravad teadmiste teel.
∴ Käsikäes astume, ülev on meel,
homsele vastu me avaral teel. ∴
3. Ema ja isana hoiavad meid
hoolitsev isamaa, armas partei.
∴ Käsikäes sammume, ülev on meel,
homsele vastu me avaral teel. ∴

Punapaela-laul

Mänglevalt ♩ = 1 löök

Rootsi rahvaviis

1. On nei - u - ke - sel pu - na - pae - la, kui

tants - ma ta läeb. Käe - var - re - le

pei - u - le sõl - mib tal se'e, — käe -

var - re - le pei - u - le sõl - mib tal se'e.

2. ∴: Miks nõnda kõvasti sa sõlmid, oi kullake, mu? ∴:
∴: Või mõlgub sul mõttes, et põgenen ma! ∴:

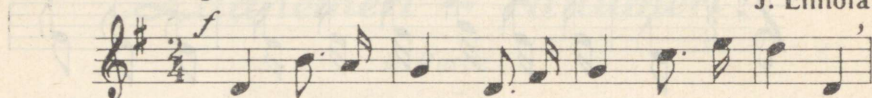
3. ∴: On neiukesel punapaela, kui tants'ma ta läeb. ∴:
∴: Lal-laa-la-la-laa, la-la, lal-lal-lal, laa! ∴:

Isamaa hiilgava pinnalla

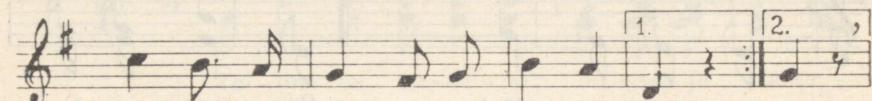
L. Koidula järgi

Hoogsalt

J. Ennola

1. I - sa-maa hiil - ga-va pin - nal-la pais-tab
I - sa-maa si - na-va' vôi - vil-ta vaat-vað

ko - du mul kau - ni - ke, kal - li - ke;
vil - ku - vað koi - dud mu kambris - - se.

1-3. Oi, laa-ri, laa-ri - laa, oi, laa-ri, laa-ri - laa!

õit - se ja hal - jen - da sün - ni - maa! sün - ni - maa!

2. Kukulind kaunisti kuusikust kostab,
äratab uinuva looduse,
õitselind õrnasti haavikust hõiskab,
helinad hõljuvad aasale.
Oi, laari, laarilaa ...
3. Kodumaa kaunidus köidab me meeled,
tiivustab tuksuma südame;
hõiskavad hääled ja kõlavad keeled,
vaimustus pääsenud vallale.
Oi, laari, laarilaa ...

MI-MINOOR HELIREDEL

Selleks et mi-st ehitatud heliredel kõlaks minoorset, tuleb kõrgendada selle heliredeli II astet (fa) poole tooni võrra (fa-diees).

The diagram illustrates the construction of the mi-minor scale. It shows a piano keyboard with the second degree (fa) raised by a sharp sign. Below the keyboard, the scale degrees are labeled I through VIII (I). The musical staff shows the scale notes with fingerings: 1 for I, 1 for II, 1/2 for III, 1 for IV, 1/2 for V, 1 for VI, and 1 for VII. A trill-like ornament is shown on the second degree (fa).

mi-minooris esinev kõrgendusmärk paigutatakse lauludes noodivõtme kõrvale 5. jonele (fa asukohale) nagu paralleelses helistikuski (*Sol-mažoor*). (Vt. «Nõtke pihlakene».)

Ülesanne. Kirjutada noodivihikusse *mi-minoor* heliredel ja kolmkõla. Mängida seda klaveril ja laulda noodinimedega.

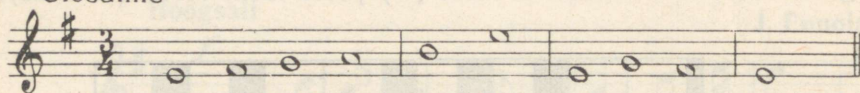
Musical staff showing the mi-minor scale with a trill-like ornament on the second degree.

Musical staff showing the mi-minor scale with a trill-like ornament on the second degree.

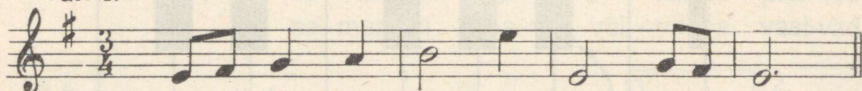
RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE NR. 4

mi-minooris
Endised rütmid

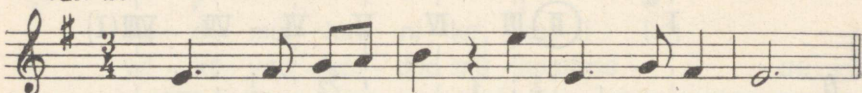
Ülesanne

Var. 1.

Var. 2.

Missugune on *mi-minoorile* paralleelne mažoor?

M ä r k u s: Meloodilise tunglevuse suurendamiseks kõrgendatakse mõnikord minoorse heliredeli VI ja VII astet. (Vt. «Nõtke pihlakene».)

si ^{VI}do# ^{VII}re# mi mi

Nõtkelakene

Laulvalt

Vene rahvaviis

2. Teispool jõge aga tugev tamm nii sirge, :; eemal, sealpool rada, rühikas ja virge. :;
3. Kuis saaks pihlakene tamme juurde minna? :; Nõtkelakene ihaldab ju sinna. :;
4. Pihlapuuke enda tammeokstes peidaks, :; tugev nõrgemale kaitsvat varju heidaks. :;
5. Kuid ei kaitsja kaugel vaikset soovi kuule. :; See vist pihla saatus: seista üksi tuules. :;

Sügisel

R. Kamsen

Nukralt

Soome rahvaviis

1. Nur me sei - sab nuk - ker närt - si - nud on niit, —
2. Ha - ie - li - sel hel - gil paistab päi - ke - ne, —

lin - nu - ke - ne kae - bel põ - ge - ne - mas siit.
sur - ma sül - le hei - dab loo - dus u - ne - le...

Tu - hi - se - des töt - tab ü - le väl - ja tuul —
Nur - me sei - sab nuk - ker närtsi - nud on niit, —

kol - le - ta - nud le - hed pu - de - ne - mas puul.
lin - nu - ke - ne kae - bel põ - ge - ne - mas siit!

Kroonlinna madrused

Uljalt

Oktoobrirevolutsiooni laul

mf

1. Käes hom - mi - ku tund, ei meil

o - le nüüd und pu-na - lae - vas-tik me - re - le

teel. Ei vää - ra meid tor - mid ja

tuu-led nii kar - mid, ei kar-da me oh - te mis eel.

f

1-4. Rel-vi - le ju kut-sub ül - las aa - de meid

te - has-test ja kae-van - dus - test nüüd — ja

me - redel lõu - seb ja kõi - ki - del maa - del me

lipp na - gu vir - gu - tav hüüd!

2. Me vaevateed käinud
ja ohtusid näinud,
me tahet ei väärata saa.
Tööd kalliks me peame
ja alati teame,
mis ootab meilt rahvas ja maa.

Refrään.

Relvile ju kutsub üllas aade
meid tehastest ja kaevandustest nüüd —
ja meredel tõuseb ja kõikidel maadel
me lipp nagu virgutav hüüd!

3. Kes vabadust ihkab
ja rõhujaid vihkab —
peab kõikjal kord eeskujuks meid.
Õnn eneste luua
ja majasse tuua —
seks käima peab võitlejateid.

Refrään.

4. Las möllata rajud
ja tuisata sajud —
lipp punane võidule viib!
Meid kutsunud teele
küll maale, küll veele
ao õhetav-punane kiir!

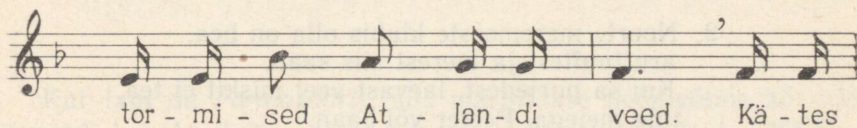
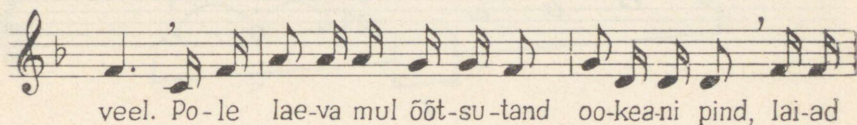
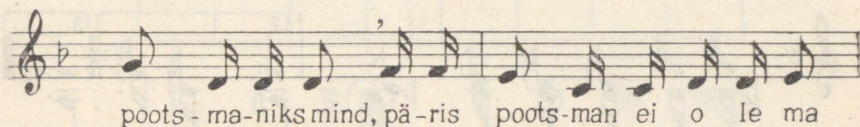
Refrään.

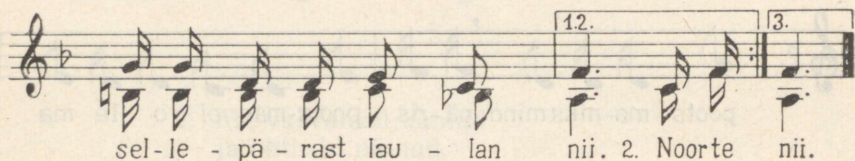
Noored meremehed

M. Kesamaa

Mõnusalt

B. Kõrver

2. Noorte meremeeste klubis olla on hea, aru tuultest ja merest siis saan. Kui sa purjedest, laevast veel miskit ei tea, tule meiega, Peeter või Jaan. Võta kirves ja raiu ning viili ja sae, sinu küljest see tükki ei vii. :: Jahil siledaks vooli kõik pardad ja laed, ise lõbusalt sa laula nii. ::
3. Suve tuultes lööb laialt lainete vaht, kutsub kaugus, lai avarus ees. Läheb õppuseks merele väikene jaht, ole alati kartmatu mees. Kätes segi meil valle ja soote veel läeb, segi läheb meil meeter ja miil. :: Ükskord kõigil meil pootsmani paberid käes, noorelt meremehed laulsid nii. ::

FA-MAŽOOR HELIREDEL

Selleks et fa-st ehitatud heliredel kõlaks mažoorsealt, tuleb maldada selle heliredeli IV astet (si) poole tooni võrra (si-bemoll).

I II III **IV** V VI VII VIII (I)

1 1 1/2 1 1 1/2

alumine tetrahord ülemine tetrahord

Kui laul on *Fa-mažooris*, siis märgitakse noodivõtme kõrvale si-noodi kohale (kolmas joon) bemoll (\flat). (Vt. laule «Kägu», «Üle lume lagedale»).

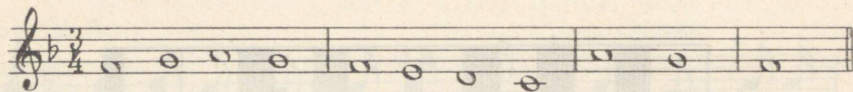
Ülesanne. Kirjutada noodivihikusse *Fa-mažoor* heliredel ja kolmkõla. Mängida neid klaveril ja laulda noodinimedega.

RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE NR. 5

Fa-mažooris

Endised rütmid

Ülesanne

Var. 1.

Var. 2.

KIRJUTADA NOODIVIIKUSSE JÄRGMISED NOODID:

1. oktaavis: la, fa-diees, re, sol, si-bemoll, do, mi.
 2. oktaavis: do-diees, mi, fa-diees, re, sol.
- Väikeses oktaavis: si-bemoll, sol, la.

Laul väikevennast

Hoogsasti.

Eesti rahvaviis

mf Üksik

1 Mul on, mul on väi - ke ven - da,

f Kõik

see on i - se il - ma - tar - ka! Oi, jah,

oi, jah, ho, see on i - se il - ma - tar - ka.

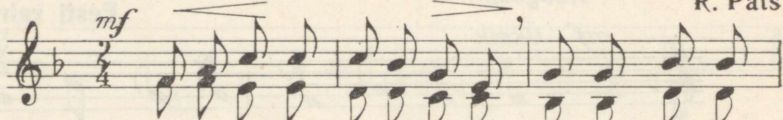
2. See teeb lõkke lainetesse,
aganasta keerab köied.
Oi, jah, oi, jah, ho,
aganasta keerab köied.
3. See teeb täku tuuledesta,
vankri valmistab lumesta.
Oi, jah, oi, jah, ho,
vankri valmistab lumesta.
4. Siis mu väike venda sõidab,
ilmatarka teele tormab.
Oi, jah, oi, jah, ho,
ilmatarka teele tormab.

Üle lume lagedale

Mõõduka liikuvusega J. Oro

Eesti rahvaviis

R. Päts

1. Ü - le lu - me la - ge - da - le viib meid rõõ - mus
Tee viib o - rust mäge - de - le ü - le kül - me -
Elavalt

tal - ve - tee. Ol - gem rõõm - sad, vel - led hel - lad,
ta - nud vee. Till - lill - lill - lill, ai - sa - kel - lad,
II hääl.

la - ja - ta - gu lau - lu keel! He - li - se - gu
till - lill - lill - lill ai - sa - kel - lad, till - lill - lill - lill,

ai - sa - kel - lad lu - me - rik - kal tal - ve - teel.
ai - sa - kel - lad lu - me - rik - kal tal - ve - teel

2. Uhke kuuse tuppa toome suureks rõõmuks lastele.
Lõbusama tuju loome, pidutuju kõigile.
Särab kuusk ja särab tuba, lapsed rõõmsad kuuse ees.
Kuulge, kuulge, tuleb juba laste sõber — näärimees!

Nääripuu laul

Kiirelt, lõbusalt

V. Garlitski

M. Krassev

mf

1. Me hõis - kel vas - tu võ - ta - me ju
tä - na aas - tat uut, ring - män - gu rööm - sat
al - ga - me all hal - ja nää - ri - puu. Ring -
män - gu röömsat al - ga - me all hal - ja nääri - puu.

The musical score is written on four staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff begins with a melody marked *mf*. The lyrics are written below the notes. The second and third staves feature a more complex accompaniment with some notes marked *f*. The fourth staff continues the accompaniment.

2. Kui muinasjutus kaunimas
siin särab hõbe, kuld,
∴ ja näärikuusel helkimas
küll tuhat imetuld. ∴

3. Näe, ülal tipus hiilgamas
täht helgil säraval.
∴ Ka näärivana tulemas,
paun kinke täis on tal. ∴

4. Rööm suur on näärikuusest meil
ja sellest laulame,
∴ et lapsed kõigil ilmteil
teaks, kuidas elame. ∴

Kuidas leiti nääripuu

Elavalt

E. Niit

H. Lepnurm

The musical score is written in 3/4 time on a single treble clef staff. It consists of three lines of music. The first line has a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature of 3/4. The melody is composed of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes. The second line begins with a dynamic marking of *f* (forte) and a tempo marking of *(kordumisel p)* (repeatedly *p*). The third line ends with a double bar line and repeat dots. The lyrics are: 1. Lu - mi len - dab, lu - mi keeb, lu - mi keer-leb suu-sa - teel, liug - le, liug - le li - be suusk, ai - ta lei - da nää - ri - kuusk.

2. Mets on rõõmsa jumega,
tuul lööb tantsu lumega.
∴ Tule pilvist välja, kuu,
aita leida nääripuu. ∴
3. Tore on siin metsa sees,
kuused taga, kuused ees,
∴ oksad tasa liiguvad,
kohisedes kiiguvad. ∴
4. Tukub kuusk, näeb nääriund,
tasa okstelt puistab lund,
∴ vaikes tuules kahiseb,
lumesajus sahiseb. ∴
5. «Oi, sa kaunis kuuseke,
sinu viime koju me!
∴ Ei me otsi enam muud,
pole ilusamat puud. ∴
6. Liugle kiirelt, libe suusk,
aita koju viia kuusk.
∴ Nüüd võid tulla, nääriimees,
nääripuu sind ootab ees.» ∴

Lumisel rajal

Uljalt

E. Teemägi

A. Pajupuu

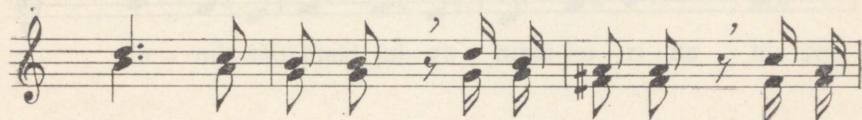
1. Sõi - tes al - la kün - ka vee - rult

ot - se lä - bi han - ge - dest, tuul lööb üm - ber

kel - mid kee - rud, puistab pu - na pal - ge - le.

1.-4. „Hoo - gu juur - de!” kō - lab kōr - vus kar - ges

õ - hus, tal - ve - tuu - les. Hoo - gu juur - de! Sõb - rad!

Kõi - ge tub - lim vôi - dab teis - te ees. teiste ees.

2. Oh, kuis veri tuikab kehas,
rütmis süda kaasa taob.
Pinge all on iga lihas,
kilomeetreid nõnda kaob.

Refrään: «Hoogu juurde!»
kõlab kõrvus karges õhus,
talvetuules.
Hoogu juurde! Sõbrad!
Kõige tublim võidab teiste ees.

3. Poiss siin tuiskab poisi kannul,
keerab üles valget lund.
Ei meist keegi alla vannu,
mehine on võitlusind.

Refrään.

4. «Ikka valmis tööks ja kaitseks!»
meeles püsib suusateel.
Karastume tugevateks,
raskusi ei karda eel.

Refrään.

Suusasõit

A. Kuznetsova

Lõbusalt

S. Polonski

mf

1. Ü - ha kas - va - vas hoos ü - le

han - ge - de koos tä - na suus - ka - del sõi - dä - me

kõik. Lä - heb e - da - si vaid pi - ki

lu - mi - seid maid jul - ge suus - ku - ri sa - hi - sev

sõit. Kõik suu - sa - ta - ma tul - ge, meid

oo - tab val - ge maa. Kes suus - ka - del on

jul - ge, see ka - ras - ta - tuks saab.

2. Kõrvus vihiseb tuul,
rõõmsalt naeratab suu,
kergelt hõljuvad lõbusad mõtted.
Suusad liuglevad nii
nagu tõuge neid viib,
aina ihkavad võistlejaist ette.

Refrään.

Kõik suusatama tulge,
meid ootab valge maa.
Kes suuskadel on julge,
see karastatuks saab.

3. Valgel lumel ja jääl
noorte jalad ja käed
kiirust lisavad suuskade hoole.
Lumi helendab ees,
kirkalt sätendab tee,
kutsub tõttama finiši poole.

Refrään.

4. Mõnus tuuleke, vii
nendelt radadelt siit
kaasa nooruslik tervitushüüd.
Kõigil kodumaa teil
noori tervita neid,
kes on suuskadel liuglemas nüüd.

Refrään.

Hooгу juurde

R. Parve

H. Toots

Rõõmsalt

1. Rõõ - must õ - he - ta - vad pal - ged,

al - la - mä - ge liug - leb suusk,

ees on lu - me - väl - jad val - ged,

i - gi - ro - he - li - ne kuusk.

1-3 Hoo - gu juur - de, üh - te - lu - gu. Tor - mi - kee - rul

üh - Hoo - gu juur - de'

jät - kub sõit. Här - mas mets kui mui - nas - lu - gu,

kuu-se - oks - tel tu - hat õit, här - mas mets kui

muī - nas - lu - gu, kuu-se - oks - tel tu - hat õit

1. Rõõmust õhetavad palged,
allamäge liugleb suusk,
ees on lumeväljad valged,
igiroheline kuusk.

Refrään.

Hoogu juurde, ühtelugu.
Tormikeerul jätkub sõit.
∴ Härmas mets kui muinaslugu,
kuuseokstel tuhat õit. ∴

2. Küngastik jääb selja taha,
julgest pöördest uhke kaar,
lumele jääb ainult maha
suusajälgi sirge paar.

Refrään.

3. Sõitja päralt mets ja tuuled,
aasad, põllud, lihtsalt kõik.
Rõõmsalt avades nüüd huuled
kajab meie rõõmus hõik.

Refrään.

RE-MINOOR HELIREDEL

Selleks et re-st ehitatud heliredel kõlaks minooriselt, tuleb madaldada selle heliredeli VI astet (si) poole tooni võrra (si-bemoll).

The diagram illustrates the construction of a minor scale. At the top, a piano keyboard shows the natural scale with the sixth degree (Si) lowered by a half step. Below the keyboard, a musical staff shows the corresponding scale with a flat on the sixth degree. Fingerings are indicated by numbers 1-2-1-1-1-2-1.

re-minooris esinev madaldusmärk (*b*) paigutatakse lauludes noodivõtme kõrvale 3. joonele (si-noodi kohale), nagu paralleelses *Fa-mažooriski*. (Vt. laule «Päike ja orvulapsed», «Kodumaa»).

Ülesanne. Kirjutada noodivihikusse *re-minoor* heliredel ja kolmkõla. Mängida neil klaveril ja laulda noodinimedega.

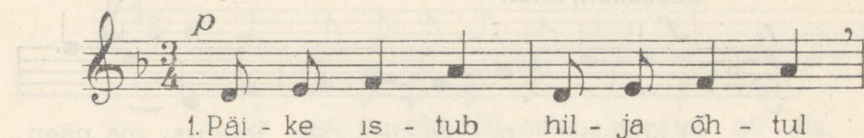
The first staff shows the scale with a flat on the sixth degree. The second staff shows a triad with a flat on the sixth degree.

Missugune on *re-minoorile* paralleelne mažoorheliredel?

Päike ja orvulapsed

Parajalt.

Läti rahvaviis

2. Tõuse, päike, homme vara,
orvulapsi rõõmusta!
Orvulapsed nutvad kurvalt,
käies öösi pimedas.
3. Päike tõustes korjas kokku
kastetilgad kullased.
Ei need olnud kastetilgad —
olid orvupisarad.

Kodumaa

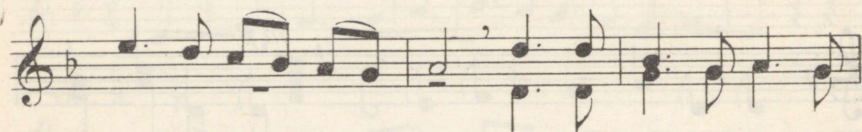
Vene rahvaviis

U. Šišov

Mõõdukalt, laialt

1. Kõik-jal oi - vä - li - ne lai - us, ma näen

põl - de, hei - na - maid - see on mei - e kau - nis

loo - dus, see me . kal - lis Ve - ne - maa..

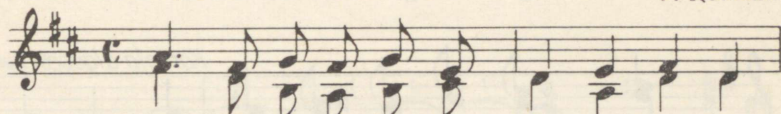
2. Orud, mäed ja haljad murud,
kauged stepid, karjamaad —
see me maade ilu, suurus,
see me kallis Venemaa.
3. Lõoke laulab taevakaarel,
hõiskab ööbik metsara'al —
see on meie sünnimaake,
see me kallis Venemaa.

Uueks tõusuks

J. Sütiste

Marsi tempos

V. Reiman

1. Vir gu uu-eks tõu-suks, rah-va sü - da,

tõu - se, vi - sa - du - ses hin - ges - tu!

Te - o - ta - he ol - gu mei - le pü - ha,

kest - ku liik - meis püü - de pin - gu - tus.

Kan - ge - la se mee - li ko - du va - jab,

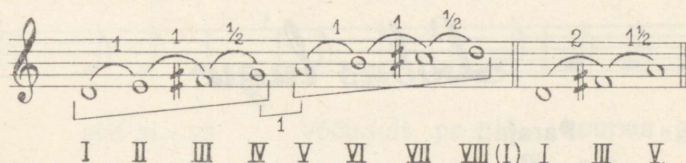
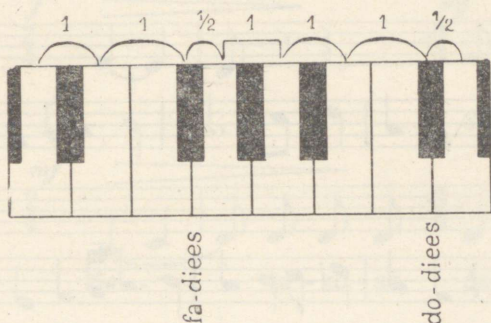
uu - de il - ma ot - sib kä - si ust.

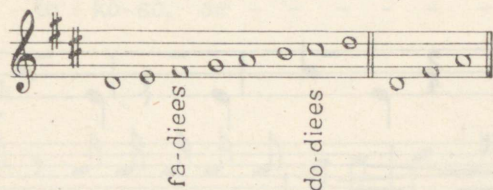
2. Saagu rõõmuks rühk ja südamlikkus
uue põlve võimsaks sirgudes.
Meie sünniraja vaesus, rikkus
tõusku sõnuks uues kiirguses.
Mehe jõudu nõuab raudne sajang,
nõuab julget eluründamist.
See, kes laulda suudab sellel ajal,
laulab rahva vastset sündimist.
Virgu uueks tõusuks, rahva süda,
tõuse, visaduses hingestu!
Teotahe olgu meile püha,
kestku liikmeis püüde pingutus.

RE-MAŽOOR HELIREDEL

Selleks et re-st ehitatud heliredel kõlaks mažooriselt, tuleb kõrgendada selle heliredeli III astet (fa) ja VII astet (do) poole tooni võrra (fa-diees ja do-diees).

Re-mažoor heliredel ja kolmkõla:

Ülesandeid. Mängida klaveril ja laulda *Re-mažoor* heliredel ja kolmkõla.

Moodustada rütmilis-meloodilisi variatsioone *Re-mažooris*; laulda neid.

Milline on *Re-mažoorile* paralleelne minoor?

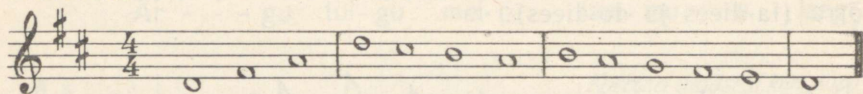
Laulda noodi kaasabil laule *Re-mažooris*.

RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE Nr. 8

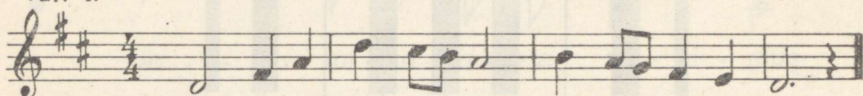
Re-mažooris

Endised rütmid

Ülesanne

Var. 1.

Var. 2.

Lõbus lugu

Parajalt

I hääl
II hääl

Plakutamine
Sõrmelöök
Rusikalöök

Elavalt

mf

Setukõsõ

Naljatades

Üksik

Setu viis
J. Simm

1. Se - tu - kõ - sõ
Se - - - tu - kõ - sõ, se - - - -

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is in treble clef, key of D major (two sharps), and 2/4 time. It begins with a forte (*f*) dynamic and a hairpin crescendo. The melody consists of quarter notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, followed by a repeat sign and then D4, E4, F#4, G4. The bottom staff is in the same key and time signature, starting with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and a hairpin crescendo. The melody consists of quarter notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, followed by a repeat sign and then D4, E4, F#4, G4. The lyrics are placed below the notes.

sõit-si - vä Võõb-sult po - tõ - kuurma - ga.
- - - tu - kõ - sõ, se - - - - - tu - kõ - sõ.

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is in treble clef, key of D major, and 2/4 time. The melody consists of quarter notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, followed by a repeat sign and then D4, E4, F#4, G4. The bottom staff is in the same key and time signature. The melody consists of quarter notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, followed by a repeat sign and then D4, E4, F#4, G4. The lyrics are placed below the notes.

Kõik

Vuhh! Se-tu-kõ-sõ noo-rõ mu vel-lõ,
se-tu-kõ-sõ!

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is in treble clef, key of D major, and 2/4 time. It begins with a forte (*f*) dynamic and an accent (>) over the first note. The melody consists of quarter notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, followed by a repeat sign and then D4, E4, F#4, G4. The bottom staff is in the same key and time signature. The melody consists of quarter notes: D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, followed by a repeat sign and then D4, E4, F#4, G4. The lyrics are placed below the notes.

Vuhh! Se-tu-kõ-sõ noo - rõ mu vel-lõ!

- Üksik: 1. Setukõsõ sõitsivä Võõbsust potõkuurmaga.
 Kõik: 1—12. ∴ Vuhh! Setukõsõ noorõ, mu vellõ! ∴:
2. (*f*) Looga kõrtsi kotsil na tii pääl tüllü pöorsivä.
 3. (*mf*) Ivvo naksi roosaga Petrat takah ajama.
 4. (*p*) Petra parsil' pagõsi, jala' saina tugõsi.
 5. (*ff*) Petra parsilt patsahti. nii et maa all matsahti.
 6. (*p*) Petra naksi pallõma Ivvot hallõ häälegõ.
 7. (*p*) Lepümü ärr hüvägä, lääme ruuna kaema.
 8. (*mf*) Seni oll ruuna mädänü kuurma kraavi vidänü.
 9. (*mf*) Ruun oll' kraavin selülõ, jalakõsõ tilulõ.
 10. (*mf*) Potõ katski pōranü, täütäl punn ärr karanu.
 11. (*f*) Võõbsu liina tsurasõ itsitivä pääleki.
 12. (*ff*) Paras, paras, tsäh, tsäh, tsäh, kiä käsk minnä kاكلõmä.

Poiste laul

J. Oro

Rahulikult

R. Päts

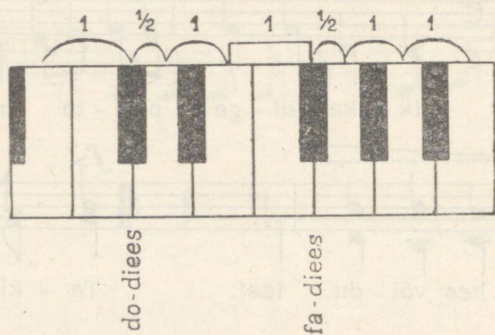
1. Ik - ka jul - ge pois - te meel, käi - me
ü - hes või - du teel. Ta - kis - tu - sed
ol - gu suu - red, meid viib vap - rus või - du - le!
Ta - kis - tu - sed ol - gu suu - red,
meid viib vap - rus või - du - le.

2. :: Uhkelt paisub meie rind,
meis on ikka hoog ja ind. ::
:: Nõnda poisid vapral sammul
julgelt käivad oma teed! ::

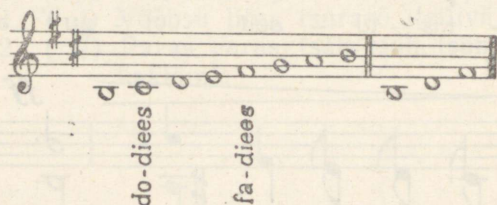
3. :: Võimsalt kõlab poiste hääl,
kajab vastu orus, mäel. ::
:: Meie laul ja uljas tuju
võidab kõikjal südameid. ::

SI-MINOOR HELIREDEL

Selleks et si-st ehitatud heliredel kõlaks minoorset, tuleb kõrgendada selle heliredeli II astet (do) ja V astet (fa) poole tooni võrra (do-diees ja fa-diees).

si-minoor heliredel ja kolmkõla:

Ulesandeid. Mängida klaveril ja laulda *si-minoor* heliredel ning kolmkõla.

Moodustada rütmilis-meloodilisi variatsioone *si-minooris*; laulda neid.

Leida, milline on *si-minoori* juhttoon ja VI aste, mis sageli kuuluvad kõrgendamisele.

Leida, milline on *si-minoorile* paralleelne mažoor.

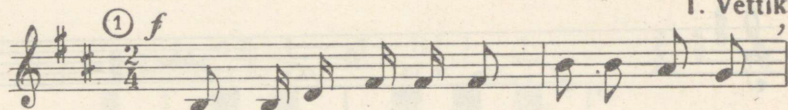
Laulda noodi kaasabil laule *si-minooris*.

Kuri koeramuri

Mõõdukalt

Kaanon 2-häälne

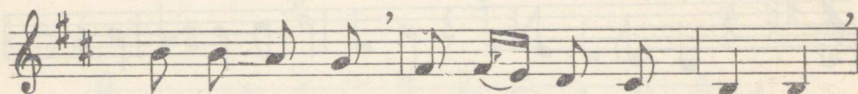
T. Vettik

Küll o - li ku - ri see koe - ra - mu - ri

naabri õu - na - ai - as, küll o - li ku - ri see

koe - ra - mu - ri naabri õu - na - ai - as!

Oi, oi, koe - ra - mu - ri naab - ri . ai - as,

oi, oi, koe - ra - mu - ri ai - - as.

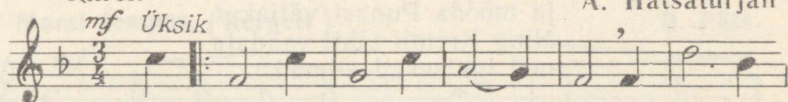
Millest unistavad lapsed

P. Gradov

A. Hatšaturjan

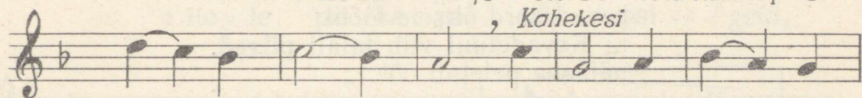
Kiirelt

mf Üksik

1. Kõik lap-sed ter-ves il - - mas, nii lõu-nas,
möö-da väl-ju õit-se - vaid käib lap-si

Kahekesi

põh - ja kül - - mas, maast kau-nist ik - - ka
õn - nest hõis-ka - vaid, mis hel-ge, röö - mus

u - nis-tand, kus päik - se - li - - sed il -
õn - ne-maa, üks-ai - - nus ter - ves il -

1. 2.

mad. Kus mas. Ja lap-sed kõik-jal u - su - vad,

tea - vad: ke - vad kord õit - se - le lööb! —

— Ke - va - de - tuul viib lai - a - li

pil - ved, päi-ke - ne pe - le - tab öö! —

2. Kõik lapsed terves ilmas,
nii lõunas, põhjakülmas,
on sõidust siia unistand,
kus päikselised ilmad.
Nad käisid meie nõlvakuil
ja mööda Punast väljakut...
Ning Kremli tähti vaadata
neil igatsevad silmad.

Refrään.

Ja lapsed kõikjal usuvad, teavad:
kevad kord õitsele lööb!
∴ Kevadetuul viib laiali pilved,
päikene peletab öö! ∴

3. Ja kõike, millest ilmas,
nii lõunas, põhjakülmas,
on lapsed ikka unistand,
siin näevad meie silmad.
Me näeme Punast väljakut,
ja loitmas Kremli tähte suurt...
Ei seda kustutada saa
eal keegi terves ilmas!

Refrään.

Matkalaul

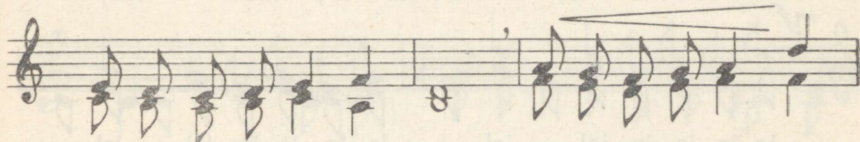
P. Rummo

Marsi tempos. (Kergelt)

R. Päts

1. He - le päi - ke pai - tab pal - - geid,

lõu - na - tuu - les len - dab juus, läh - me pi - ki maan - teid

val - geid, sü - da hell ja lau - lud suus.

Läh - me rei - si - pau - nad ku - kil, šil - mis su - ve - päik - se

naer. — Põl - lul ju - ba tol - mab ru - - - kiš

II hääl: tol - mab ju - ba ru - kis

ju - ba loo - ma hak - kab kaer!

loo - ma hak - kab kaer!

mp

1-2 la - la - la - la, lal - lal, la - la - la - la, lal - lal,
 II hääl: la - la - la - la, la - la - la - la, la - la - la - la, la - la - la - la,

la - la - la - la, lal - - lal, laa - - laa,
 la - la - la - la, la - la - la - la, laa - - laa,

mf

la - la - la - la, lal - lal, la - la - la - la, lal - lal,
 la - la - la - la, la - la - la - la, la - la - la - la, la - la - la - la,

mf

la - la - la - la, lal - lal, laa.

2. Nukrad leinakase salad
 peegeldumas järvevees,
 sirelites vanad talud,
 lastekilked ukse ees.
 Matkalaule rõõmsaid, helli
 helistamas reipalt huul.
 Kõrvus kajab karjakelli,
 palgeid paitab päike, tuul!
 La-la, la-la, lal-lal...

Küll meil on siin tore

L. Nekrassova

Lõbusalt, elavalt. Kiires marsitempos

I. Dunajevski

1 Küll meil on siin to-re, küll on

hea! õu-es ti-he le-he-ka-tus mei-e

peal. Tee-del he-le päi-ke sä-rab jõe-le,

nur - me - le viib vä - rav. Rõõ - must

ot - se hüüd - ma peab, hüüd - ma

peab, hüüd - ma peab - 1-5. küll meil

2. Küll meil on siin tore, küll on hea!
Läki jõeale, mõnus õngitseda seal.
Päike pruunistab me selga
ja me ujudes ei pelga —
sumdi! vette üle pea,
üle pea, üle pea!
Küll meil on siin tore, küll on hea!

3. Küll meil on siin tore, küll on hea!
Teed ma maasikate juurde metsas tean.
Neid seal palju, neid on suuri,
otse kipuvad me kruusi.
Korvid kätte, lähme reas,
lähme reas, lähme reas!
Küll meil on siin tore, küll on hea!

4. Küll meil on siin tore, küll on hea,
kui sa võimled, pallimängust lugu pead!
Jooksed, hüppad kaugust, kõrgust,
tõukad kuuli — nii sa sirgud
spordimeistriks noores eas,
noores eas, noores eas.
Küll meil on siin tore, küll on hea!

5. Küll meil on siin tore, küll on hea!
Laagris endale sa sõpru leiad pea.
Matkarajal, lõkkeajal
mets me ümber rõõmsalt kajab,
ei me laul siin vaiki eal,
vaiki eal, vaiki eal.
Küll meil on siin tore, küll on hea!

Tere, Moskva!

O. Fadejeva

A. Lepin

Marsi tempos.

mp

1. Meid ter - vi - tas tä - na - va -

kä - ra ning leh - te - des sa - his - tav

tuul. Ja Mosk - va - le tu - le - de

sä - ras tõi ter - vi - tust saa - bu - ja

f

huul. Laul - des koos käi - me siin möö - da

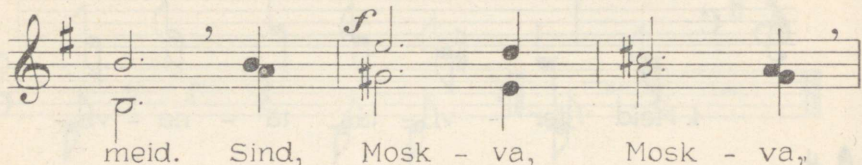
tä - na - vaid ja par - ke, möö - da

mf

teid. Laul - des koos käi - me siin, Mosk - va

nae - ra - ta - des ter - vi - ta - mas

meid. Sind, Mosk - va, Mosk - va,

ü - lis - ta - mas lau - lu - des me

maa. lk - ka jääd noo - re - na, ar - mas

Mosk - va, mei - le 'pü - si - ma.

2. Nii rõõmsaina laulavad tuuled ning helgivad Moskva jõe veed. Ja noori siin hõiskamas kuuled, kes sammuvad õitsenguteed.

Refrään.

3. Ei Moskvast tea kenamat linna, me noorus kõik temale toob, on südame kinkinud sinna, seal kaunimad lauludki loob.

Refrään.

Turistid

O. Võssotskaja

M. Starokadomski

Marsi tempos:

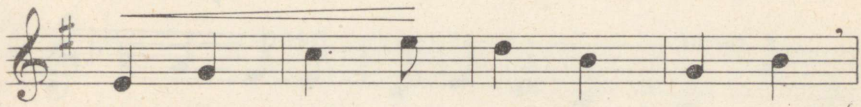
mf Eeslaul

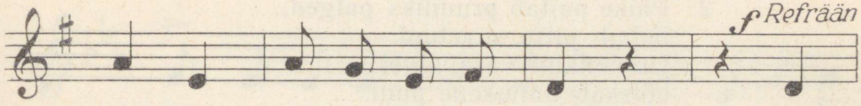
1. Kõ - lab rõõm - salt sar - ve - hui - ge,

mäng - leb kuld - ne päik - se - - kiir.

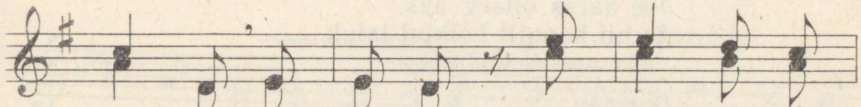
Kau - nis mat - ka - tee tu - ris - te

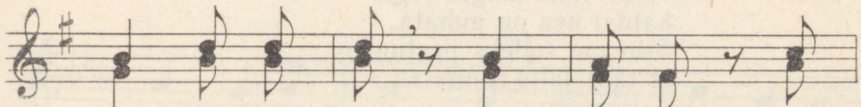
jäl - le rän - na - ku - le viib. Ees

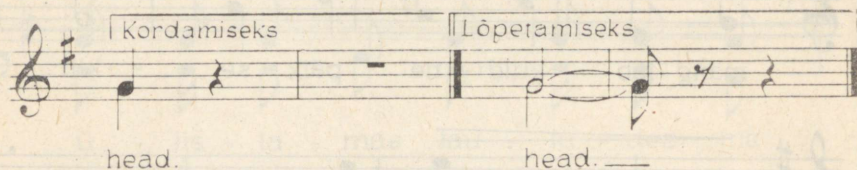
väl - jad nii rik - kad, teed val - ged ja

pi - kad ja taa - mal meid saa - da - vad

kas - ke - de read. Siin õi - tes on

2. Päike paitab pruuniks palged,
puhub juttu suvetuul.
Hommikuti varavalgel
hõiskab linnukene puul.

Refrään.

Ees väljad nii rikkad, teed valged ja pikad
ja taamal meid saadavad kaskede read.
Siin õites on aiad ja niidud nii laiad,
neis palju on armast ja head.

3. Vili rohke põllul hällib.
Jõe ääres õitsev aas.
Ja nii kaunilt kõikjal laiub
meie armas kodumaa.

Refrään.

4. Hõbeläikel helgib jõgi,
kaldal hea on puhata.
Siin me selleks peatumegi,
et taas jälle rännata.

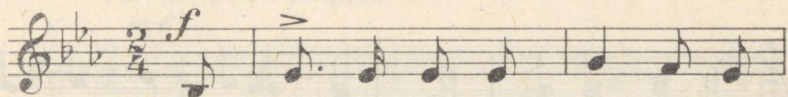
Refrään.

Rõõmus salk

S. Mihhalkov

Lõbusalt

M. Blanter

1. Salk rõõm-sa - meel-seid noo - ri läeb

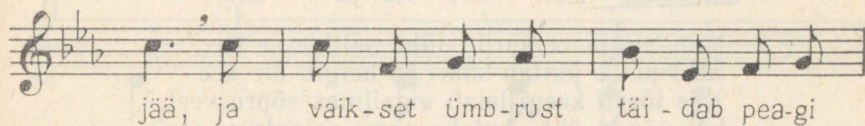
mar - si - sammul reas. Neil tee viib ku - hu

poo - le, ei möö-du - ja sest tea. Nad

kii - rel sam-mul käi - vad, ei kee-gi ma-ha

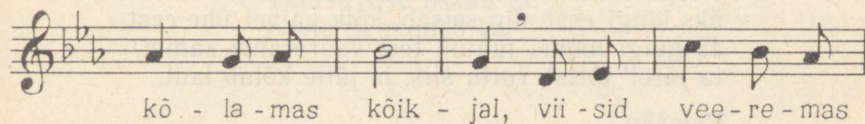

jää, ja vaik-set ümb-rust täi - dab pea-gi

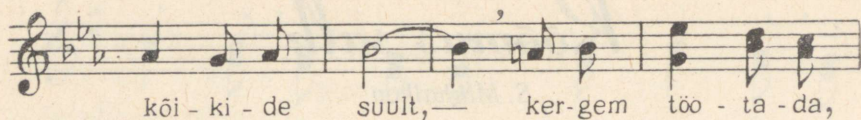

Refrään:

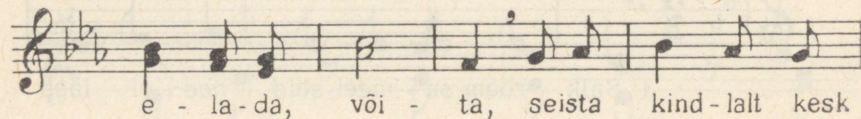
nen-de lau-lu - - hääl. Kui on lau-lu - ke

kõ - la - mas kõik - jal, vii - sid vee - re - mas

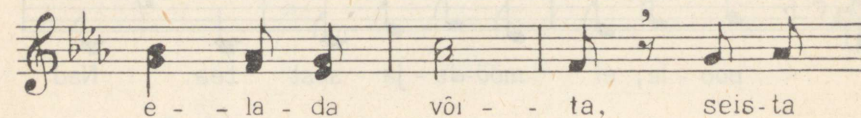
kõi - ki - de suult, — ker-gem töö - ta - da,

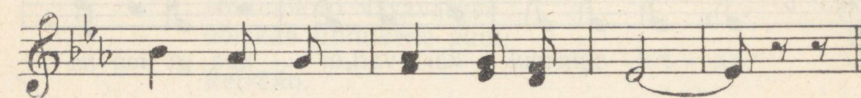
e - la - da, või - ta, seista kind - lalt kesk

tuis - ku ja tuult. — Ker-gem töö - ta - da

e - - la - da või - - ta, seis - ta

kind - lalt kesk tuis - ku ja tuult. —

2. Viib Sinijärve äärde nüüd salgakese tee.
Seal päike paitab sääri ja helgib üle vee.
Kas tõesti keegi leiab maailmas sõpru veel,
kes nõnda ühte hoiaks nagu salgakene see?

Refrään.

Kui on lauluke kõlamas kõikjal,
viisid veeremas kõikide suult,
∴ kergem töötada, elada, võita,
seista kindlalt kesk tuisku ja tuult. ∴

3. Need sõbrad meelt ei heida, kui raskusi on teel,
üks kõigi eest siin seisab, kõik valvel ühe eest.
Ja kuigi mõnel juhtub teel väaratama samm,
ta järel' tõttab ruttu siis, ja jälle kõlab laul.

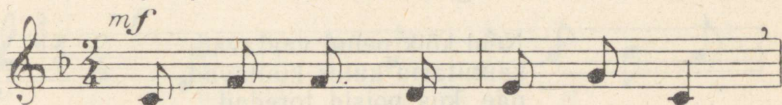
Refrään.

Kolhoosi pillimehed

L. Tauts

Parajas polka tempos.

L. Tauts

1. Mel - e Jaan on kand - le - mees,

kõi - gist siin ra - joo - nis on ta ees.

Kui on õh - tul lõp - pend töö, kand - lel pol - ka

lah - ti lööb. Kui on õh - tul lõp - pend töö,

pol - ka siis lah - ti lööb

2. Villem see on viulil
väledam kui ükski teine siin.
Tantsuviise oskab ta,
noote tunneb hästi ka.
Tantsuviise oskab ta,
noote ta tunneb ka.

3. Lõõtsapillil Kustast ei
keegi teine vist küll üle käi:
mitmekümne bassiga
mängib nii, et imesta.
Mitmekümne bassiga
mängib, et imesta.

4. Neid kõik neid vaatavad,
kaunitarid külas kuulavad —
näe, kus poisid toredad
hästi kokku mängivad,
näe, kus poisid toredad —
hästi nad mängivad.

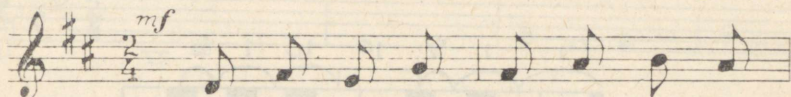
5. Aga tööle tublidki
pillimehed need on igati;
olgu põllul, metsas, soos —
uhke neile on kolhoos,
olgu põllul, metsas, soos —
uhke on neil' kolhoos.

Heinatöö

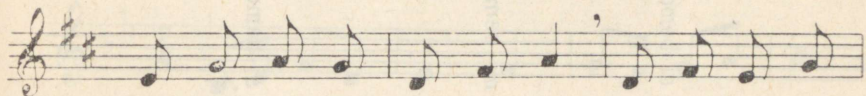
I. Sikemäe

Polka tempos

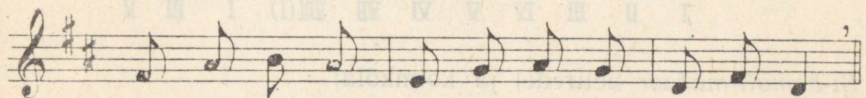
E. Arro

1. (Kõik) Meil on kä - tes hoog ja tu - hin
2. (Poisid) Küll me pois-te löö - gist käh - ku
3. (Tüdrukud) Ei me nei - de lai - ta mak - sa,
4. (Kõik) Kui on õh - tul kok - ku kan - tud

hei - na te - hes hul - ga - na. Vi - ka - ti - te
lai - ad kaa - red lan - ge - vad. Nei - ud kõr - valt
kii - ta tu - leb u - si - naid. I - ga - üks neist
kui - va hei - na ku - hi - lad, a - lus - ta - me

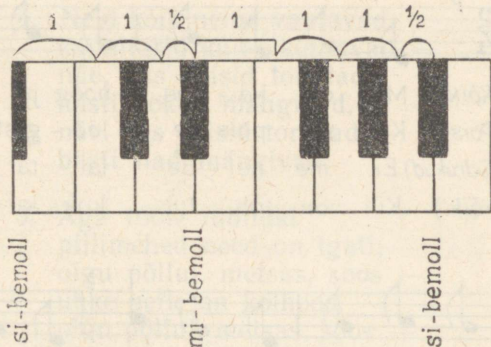
kii - re vu - hin täi - dab ko - gu hei - na - maa
se - da näh - ku, kes on pois - test kan - ge - mad.
nii - ta jak - sab, kaa - ru - ta - des jook - seb vaid.
tai - gu - tant - su noor - te rõõm - sal tu - hi - nal.

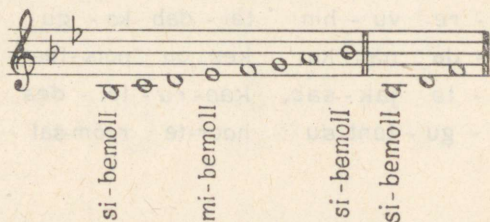
Teeb hei - na ü - hes - koos siin mei - e noor kol - hoos
On ai - les päi - kel see, kes pois - test kan - gem mees.
Poiss, nen - de hul - gas: sa kord kal - li kaa - sa saad
Lõõts tant - su - lu - gu lööb nüüd val - gel su - ve - oõl.

SI-BEMOLL-MAŽOOR HELIREDEL

Selleks et si-bemollist ehitatud heliredel kõlaks mažoorsetl, tuleb madaldada selle heliredeli I astet (si) ja IV astet (mi) poole tooni võrra (si-bemoll ja mi-bemoll).

Si-bemoll-mažoor heliredel ja kolmkõla:

Ülesandeid. Mängida klaveril ja laulda *Si-bemoll-mažoor* heliredel ja kolmkõla.

Moodustada rütmilis-meloodilisi variatsioone *Si-bemoll-mažooris*; laulda neid.

Leida, milline on *Si-bemoll-mažoorile* paralleelne minoor.

Laulda noodi kaasabil laule *Si-bemoll-mažooris*. Näiteks: «Laululind», «Lainetel».

Laululind

Mõõdukalt *mf* Slovakkia rahvaviis

1 Lau-lu - lind, lau - lu - lind,

p Elavamalt *mf*

väi-ke lau-lu - lind. — Lau-la mul-le

Pikaldasemalt

lau - lu, lau-la, pa - lun sind.

2. ∴ Tuulehoog, tuulehoog,
paitav tulehoog. ∴
∴ Kummardub sull' hellalt
nõtke pilliroog. ∴
3. ∴ Mesilind, mesilind,
väike mesilind. ∴
∴ Õrnalt sulle tuksub
kauni lille rind. ∴

Lainetel

Saksa rahvaviis

Hõljuvalt

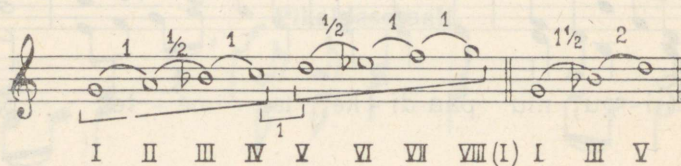
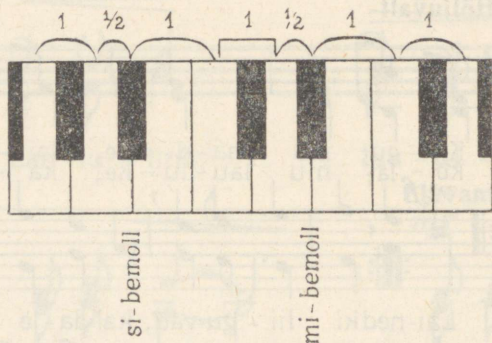
The musical score is written in G major (one flat) and 3/4 time. It consists of three staves. The first staff is the vocal line, starting with a treble clef and a key signature of one flat. The second staff is the piano accompaniment, starting with a bass clef and a key signature of one flat. The third staff is the vocal line again, continuing from the first. The lyrics are in Estonian and are written below the vocal lines. The first line of lyrics is: "1. Kii-gu, mu paa-di-ke, lai-ne-te, kö-la, mu lau-lu-ke, ka-Ja, mu". The second line of lyrics is: "pää!, hää! Lai-nedki lii-gu-vad, kal-da-le kii-gu-vad.". The third line of lyrics is: "Kii-gu, mu paa-di-ke, lai-ne-te pää!". There are dynamic markings like 'mf' and 'p' in the score.

1. Kii-gu, mu paa-di-ke, lai-ne-te
kö-la, mu lau-lu-ke, ka-Ja, mu
pää!, hää! Lai-nedki lii-gu-vad, kal-da-le kii-gu-vad.
Kii-gu, mu paa-di-ke, lai-ne-te pää!

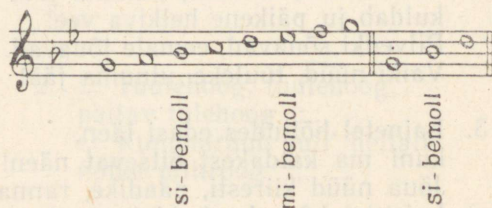
2. Vaiki nüüd, tuuleke, uinuma jää,
kuldab ju päikene helkiva vee!
Pilvedki sõuavad, eemale jõuavad.
Vaiki nüüd, tuuleke, uinuma jää!
3. Lainetel hõljudes edasi läen,
kuni ma kaldakest õitsevat näen!
Jõua nüüd kiiresti, paadike, rannale.
Lainetel hõljudes kaldakest näen!

SOL-MINOOR HELIREDEL

Selleks et sol-ist ehitatud heliredel kõlaks minooriselt, tuleb madaldada selle heliredeli III astet (si) ja VI astet (mi) poole tooni võrra (si-bemoll ja mi-bemoll).

sol-minoor heliredel ja kolmkõla

Ulesandeid. Mängida klaveril ja laulda *sol-minoor* heliredel ning kolmkõla.

Moodustada rütmilis-meloodilisi variatsioone *sol-minooris*; laulda neid.

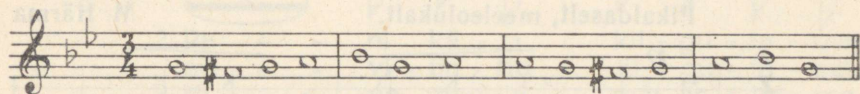
Leida, milline on *sol-minoori* VI ja VII aste. Kuidas neid nimetada kõrgendatult?

Laulda noodi kaasabil laule *sol-minooris*.

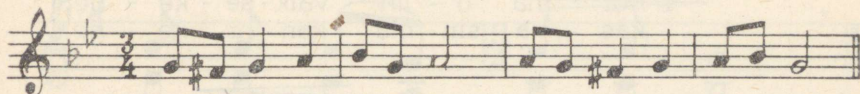
RÜTMILIS-MELOODILINE ÜLESANNE NR. 11

sol-minooris

Ülesanne

Var. 1.

Var. 2.

Karjasepõli

Eesti rahvalaul

1. Kar - ja - põ - li ka - da - ka - ne, el -
or - ja - põ - li o - ha - ka - ne,

- - le, lee - lo, lo. El - le, el - le,

el - le, el - le, el - - le, el - le, lee-lo.
IIh: el - - - le, lee-lo.

Lauliku lapsepõli

Eesti rahiviis

Pikaldaselt, meeleolukalt.

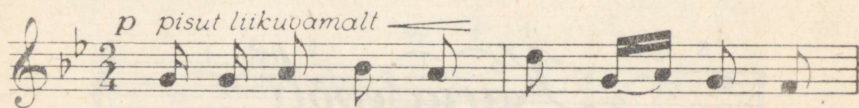
M. Härma

1 Kui ma o - lin väik - se - ke - ne, }
kas - vä - sin ma kan - ni - ke - ne, }

al - le - a, — — al - le - a,

e - ma viis hāl - li hei - na - maa - le,

al - le - a, — — al - le - a,

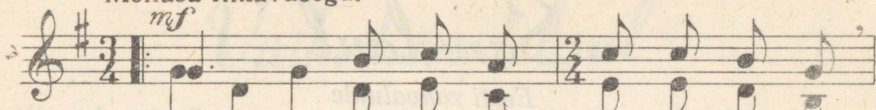

kan - dis kii - gu ke - sa pea - le,

al - le - a, — — al - le - a.

Mõnusa-liikuvusega.

2. Pa - - ni kä - o kii - gu - ta - ma, }
 su - - vi - lin - nu lii - gu - ta - ma, }
 3. Mi - - na meel-ta mõt - te - le - ma, }
 mõt - - te - le - ma, võt - te - le - ma, }

al - le - a, al - le - a,
 al - le - a, al - le - a,

Kiirelt.

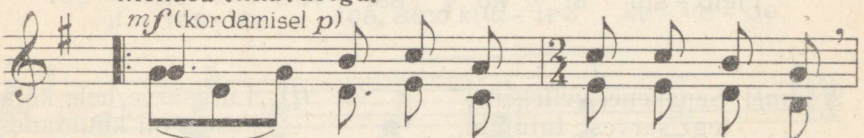

seal ——— siis kä - gu pal - ju kuk - kus, }
 su - - vi - lin - du lii - alt lau - lis, }
 kõik ——— ma pa - nin pa - be - ris - se, }
 rai - - u - sin kõik raa - ma - tus - se, }

al - le - a, al - le - a.
 al - le - a, al - le - a.

Mõnusa-liikuvusega.

4. Kõik ——— ma pa - nin pa - be - ris - se, }
 rai - - u - sin kõik raa - ma - tus - se, }

al - le - a, al - le - a.

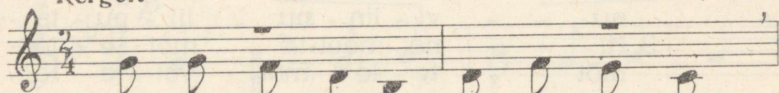
Sarvelaul

Eesti rahvaluule

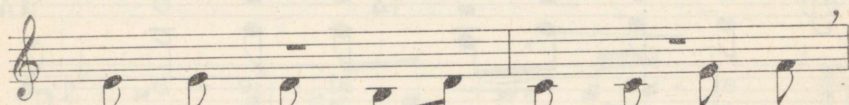
Eesti rahvaviis

R. Päts

Kergelt

1. Läk - sin met - sa hom - mi - kul - la,

va - ra en - ne a - o - ae - ga,

1-4. Tuu - - - - - tu - - lu,

met - sa ää - rest põl - lu - - - - peen - ralt

tuu - - - - - tu - - luu! —

leid - sin si - ku - sar - ve - - ke - se.

2. (*mf*) Sepakene, vellekene,
tegi sarvest tutulutu,
lausus juurde tarku sõnu,
hakkas sarve ajamaie.

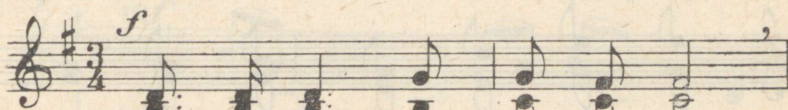
3. (*f*) Lutusarve hele kõla,
kus ta oli kuuldanessa,
üle roode Rootsimaaile,
üle piiri Poolamaale.

4. (*f*) Kuningas jäi kuulamaie,
hõbemõõka mõtlemaie,
pikka piiki peatama,
(*ff*) sõda servi seisamaie.

Väike kevadelaul

Mõõdukalt.

K. A. Hermann

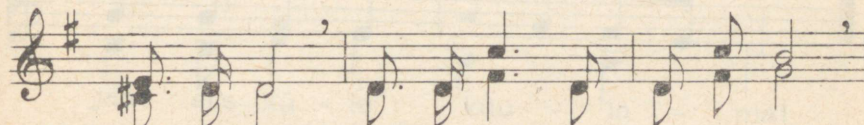
1. Ke - va - de on kuu - lus mees
2. Sest mu väi - ke lau - lu - ke,

lah - ke lau - lu - kuns - ti sees;
kõ - la õi - ge ke - nas - ti:

tal on hää - led i - lu - sad, hää - le - mõ - nud
tea, sind kuu - leb ke - va - de, kes sind kut - sus

mõ - nu - sad, tal on hää - led i - lu - sad,
il - ma - le, tea, sind kuu - leb ke - va - de,

hää - le - mõ - nud mõ - nu - sad.
kes sind kut - sus il - ma - le.

mf (kordamisel *pp*)

1-2. Kõ - la, kõ - la, väi - ke lau - lu - ke,

ke - va - de - le, ke - va - de - le ke - nas - ti,

hüü - a ü - le met - sa, maa,

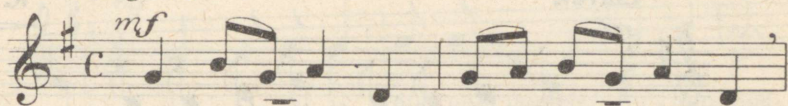

ü - le, ü - le il - ma i - lu - sa.

Laulu mõju

Hoogsalt.

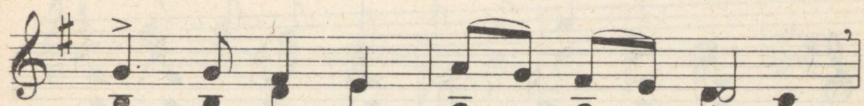
Eesti rahvaviis

1. Kui ma hak-kan lau - le - mai - e,

jääb siis kü - la kuu - la - ma, —

jääb siis kü - la kuu - la - ma, —

jääb siis kü - la kuu - la - ma!

2. Küla kuuleb, alev ärkab,
tahaks hääli omada,
:: tahaks hääli omada. ::

3. Ma kui laulan üle küla,
üle halli alevi,
:: üle halli alevi. ::

4. Kõnelen, et kõmab taevas,
pae pind lööb põrama,
:: pae pind lööb põrama. ::

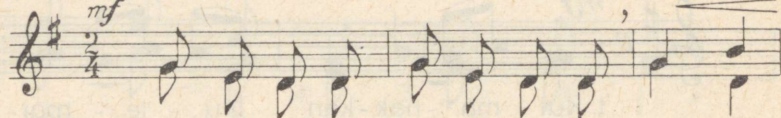
Mardilaul

Eesti rahvaviis

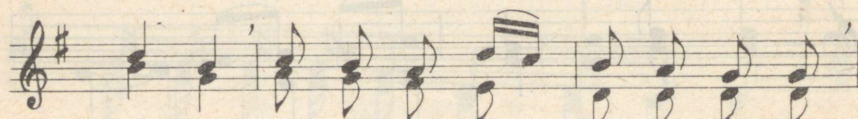
R. Päts

Elavalt

mf

1. Ei - le mar-ti oo-da-ti - e, mar - ti,

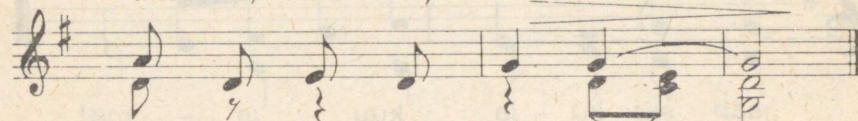

mar - ti, ei - le mar-ti oo - da - ti - e,

mar - ti, mar - ti, mar - ti, mar - ti,

mar - ti, mar - ti, mar - ti!

hoi,

mar - - - ti!

2. ∴ Täna marti vaadatie, marti, marti! ∴: marti jne.
3. ∴: Nüüd on mardid siia jõudnud, marti, marti! ∴: marti jne.
4. ∴: Laske mardid tuppa tulla, marti, marti! ∴: marti jne.
5. ∴: Mardi küüned külmetavad, marti, marti! ∴: marti jne.
6. ∴: Mardi varbad valutavad, marti, marti! ∴: marti jne.
7. ∴: Ava uksi, tõsta telgi, marti, marti! ∴: marti jne.
8. ∴: Kui ei ava, ausa lapsi, marti, marti! ∴: marti jne.
9. ∴: Avan ise ometigi, marti, marti! ∴: marti jne.
10. ∴: Meil on hulgas ukseesepad, marti, marti! ∴: marti jne.
11. ∴: Kaasas kanged karrassepad, marti, marti! ∴: marti jne.
12. ∴: Tõstame ukse hingedelta, marti, marti! ∴: marti jne.

Suurt Marit ja Pisikest Peetrit

Eesti rahvaluule

Eesti rahvaviis

Labajalavalsi tempos

E. Oja

Suurt Ma-rit ja Pisi-kest Peetrit, hii-huu-haa;

Suurt Ma-rit ja Pisi-kest Peetrit, nahk-nu-gi-na-gi,

pom-me-val-le-ru-di, u-u-u-uu!

Koor: 1. Suurt Marit ja Pisikest Peetrit,
hii-huu-haa;
Suurt Marit ja Pisikest Peetrit,
nahknugi-na-gi, pom-me-val-le-ru-di,
u-u-u-uu!

Üksik: 2. Suur Mari tahtis luadale minna,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: Suur Mari tahtis luadale minna,
Koor: nahknugi-na-gi...

Üksik: 3. Pisike Peeter pidi koo jääma,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: pidi kõik valmis tegema,
Koor: nahknugi-na-gi...

Üksik: 4. Või valmis tegema,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: kulbid, uanad¹ pesema.
Koor: nahknugi-na-gi...

¹ Tähendab «vaagnad».

Üksik: 5. Suur Mari tuli luadalt ko'o,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: Suur Mari tuli luadalt ko'o,
Koor: nahknugi-na-gi...

Üksik: 6. ¹
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: ² tegemäta,
Koor: nahknugi-na-gi...

Üksik: 7. Või valmis tegemata,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: kulbid, uanad pesemäta,
Koor: nahknugi-na-gi...

Üksik: 8. Suur Mari tahtis valu anda,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: Suur Mari tahtis valu anda,
Koor: nahknugi-na-gi...

Üksik: 9. Pisike Peeter puges võivaati,
Koor: hii-huu-haa;
Üksik: Pisike Peeter puges võivaati,
Koor: nahknugi-na-gi...

Koor: 10. Suur Mari pani punni peale,
hii-huu-haa;
Suur Mari pani punni peale,
nahknugi-na-gi, pom-me-val-le-ru-di,
u-u-u-uu!

¹ Retsiteerida kiirkõnes sol-noodil: «Pisikesel Peetril olid kõik talitused veel alles valmis tegemäta.»

² Retsiteerida kiirkõnes do-noodil: «Pisikesel Peetril olid kõik talitused alles valmis...».

Pidu hakkab

Kergelt

Eesti rahvaviis

M. Härma

1. Pi - du hak - kab, pi - du hak - kab,

pe - re - ei - de - ke - ne. Pi - du hak - kab,

pi - du hak - kab, pe - re - ei - de - ke - ne.

Pa - ne pul - ma - pill hüüd - ma, pe - re - taa - di -

ke - ne. Pa - ne pul - ma - pill hüüd - ma,

pe - re - taa - di - ke - ne. Kui tü - tar on ma - jas,

Tral - lal - lal - laa,

hõis - - - . - - - sa! Tral - lal la

siis pul - ma - i - lu al - les, kui tü tar

laa, pul - ma - i - lu ka - du - nud.

on vii - dud, hõis - - - - - sa.

rit.

2. ∴: Seda lusti, ladust laulu,
pereeidekene! ∴:
∴: Torupilli mõnust mängu,
peretaadikene! ∴:
Kui peigmees on pulmas,
siis pulmalised rõõmsad,
kui peigmees on läinud,
pulmalised kurvad!
3. ∴: Pidu lõpeb, pidu lõpeb,
pereeidekene! ∴:
∴: Olu otsas, pärm põhjas,
peretaadikene! ∴:
Kui noorik on kodus,
siis maja elu korras,
kui noorikut pole,
maja elu korratu!

Hällilaul

F. Schubert
1797—1828

Lento

pp

1. Ui - nu, ui - nu, lap-su-ke - ne väi-ke,

hel - lalt hoi - ab e - ma-ke - ne sind.

Pil - ve var - jus puhka - mas on päi - ke,

c - sal ui - nub väi-ke lau - lu - linc.

2. Uinu, uinu kätikeses pehmes,
sind on hoidmas hellalt ema arm,
kuni sirgud, kasvad suureks,
eemal' jäägu sinust saatus karm!
3. Uinu, uinu vaikselt une süles,
kuni valvab emakene veel.
Ja kui oled ärkamas üles,
õitsku lilled sinu eluteel!

Ihkasime ikkest lahti

Eesti rahvaluule

Eesti rahvaviis

Pikaldaselt, laialt.

M. Saar

f
Lee, lee, lee, lee - - lo, lee - lo,

Pisut kiiremini.

1. mis need oh - jad mei - da hoid - sid, mei - da hoid - sid, —
2. mis need oh - jad mei - da hoid - sid, mei - da hoid - sid, —
3. ih - ka - si - me ik - kest lah - ti, ik - kest lah - ti, —

mis need köi - ed mei - da köit - sid, mei - da köit - sid, }
si - de - med, mis hoid - sid mei - da, hoid - sid mei - da, }
or - ju - sest ju päästa va - baks, pääs - ta va - baks, }

Pikaldaselt, laialt.

ff
1-3. lee, lee, lee, lee - - lo, lee - lo!

Naljalugu

Eesti rahvaluule

J. Jürme

Lõbusalt

mp

Te-re, ti-bu-ke-ne, ka-bu-ja-la-ke-ne,

Löök
sõrmeotstega:

$\frac{3}{4}$

Rusikalöök:

mf

hun-di vi-le-ke-ne, mei-e Ma-ri-ke-ne.

f

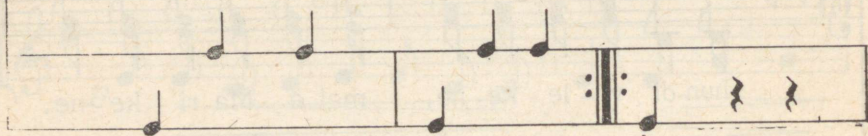
Lint lant lōi lu-gu pil-li, Krapī Aa-du tōi

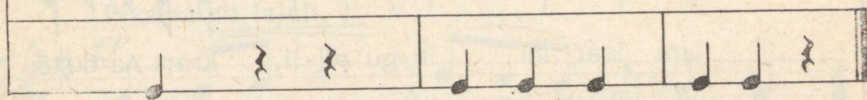
ku-bu õl - gi siit nur - gast ja sealt nur - gast

kesk põ - ran - da - le kok ku. Te - re, siit - la - ne!

Te - re, saar - la - ne! Kas kark - jälg kaugel?

Kui Kungla rahvas

F. Kuhlbars

Rõõmsalt

K. A. Hermann

1. Kui Kung-la rah vas kuld-sel a'al kord

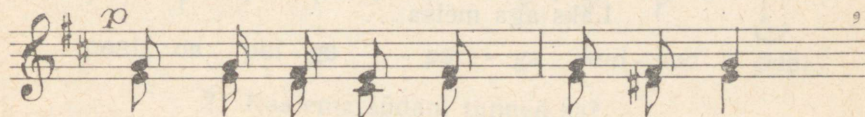
is - tus ma - ha söö - ma, siis

Va - ne - mui - ne mu - ru - maal läks

kand - le - lu - - gu löö - ma.

Läks a - ga met - sa män - gi - ma,

läks a - ga laan - de lau - lu - ga,

2. Säält saivad lind ja lehepuu
ja loomad laululugu,
siis laulis mets ja meresuu
ja eesti rahva sugu.
Läks aga metsa...
3. Siis kõlas kaunilt lauluviis
ja pärjad pandi pähe,
ja murueide tütreid siis
sai eesti rahvas näha..
Läks aga metsa...
4. Ma laulan mättal, mäe pääl
ja õhtul hilja õues,
ja Vanemuise kandle hääl
see põksub minu põues.
Läks aga metsa...

Emasiüda

L. Koidula

Th. Hansen

Hellalt

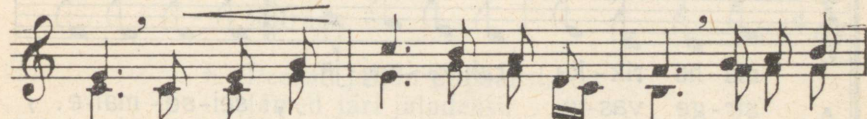
mf

1. Üks pai - ga - - ke siin il - mas

on, kus var - jul tru - - dus, arm ja

õnn! Kõik, mis nii harv siin il - ma peal, on pel - gu -

pai - ga leid - nud seal, kõik, mis nii harv siin il - ma

peal, on pel - gu - - pai - ga leid - nud seal.

2. Kas ema südant tunnend sa?
Nii õrn, nii kindel, muutmata!
∴ Ta sinu rõõmust rõõmu näeb,
su õnnetusest osa saab. ∴
3. Mõnd kallist südant kaotin,
mis järel nuttes lejnasin,
∴ aeg andis teised tagasi,
ei ema südant iialgi. ∴

Ringmängu-laul

Eesti rahvaluule

Eesti rahvaviisi j.

Lõbusalt

R. Päts

1. Ei mi-na sün-ni suur-te sek-ka,
kõr-ge kõr-vu is-tu-mai-e,

1. ma-hu rik-ka rah-va maj-ja,
sir-ge vas-tu , sei-se-mai-e. ,
2.

p Raa
mf
A! le - ral - le. ral - la, la - la - la,

1. ral - la - la - la, ral - la - la - la ral - la - la!
2.
ral - la, la - la - la - la, ral - la, la - la - la - la

2. Oleks mulle suuri suupi,
peremehe peeni kuubi,
hundinahka uusi kuubi,
põdrannahka põllekene.

Refrään.

3. Siis mina sünniks suurte sekka,
mahuks rikka rahva majja.
kõrge kõrva istumaie,
laia vastu laulemaie.

Refrään.

4. Üks mina hoolin uhkeesta,
kaks mina kardan kangeesta,
uhked mina uudistelen,
kanged mina karteelen.

Refrään.

5. Peened pillan pilpaaksi,
jämed järi jaladeksi,
ise pääle istumaie,
laua otsa laulemaie.

Refrään.

Lauldes üles kasvasin

Parajalt

Läti rahvaviis

1. Lau - lu saa - tel sün - di - sin ma,
ai - - - ja
(lau - lu saa - tel) laul - des ü - les,
laul - des ü - les kas - - va - sin.

2. Lauldes elu elasin ma, ai-jaa;
elasin ma,
tahan laulda surmani.
3. Kajasid kõik mäed ja metsad, ai-jaa,
mäed ja metsad
kajasid, kui laulsin ma.
4. Kes mind kuuleb laulevada, ai-jaa,
kes mind kuuleb,
arvab, ööbik laulab sääl.
5. Laulik, kiirelt ennast ehi, ai-jaa,
ole valmis
karja välja ajama.
6. Laula rõõmsalt karja hoides, ai-jaa,
laula nii, et
mäed ja metsad kajavad.

Kartul

Lõbusalt

Valgevene rahvaviis

1. Pa - ne kar - tul aeg - sast' ma - ha,

võ - tad hil - jem, pal - ju ta - had. Võid siis pra - e -

tult neid süü - a. küp - se - ta - da, kee - ta, müü - a.

p

1-3. Tam, tam, tam, ta - ra, ta - ra - ta - ra, taa,

kar - tul täht - sam toit me maal. —

kar - tul täht - sam toit me maal.

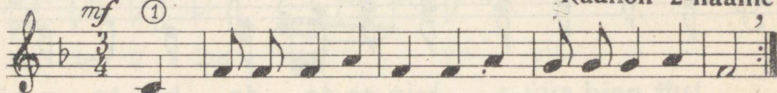
2. Kartulist kui putru teeme,
kogu perega siis sööme.
Putru aga kes meil soovib,
kartuleid see ise koorib.
∴ Tam tam tam tara taratara, taa,
kartuleid see ise koorib. ∴
3. Oi, oi, oi, taramtam, taadi,
pole me ju sakste laadi.
Kui meil lõunaks kartul puudub,
vesiseks me toit siis muutub.
∴ Tam tam tam tara taratara, taa,
kartul tähtsam toit me maal! ∴

Kägu

Mänglevalt

mf

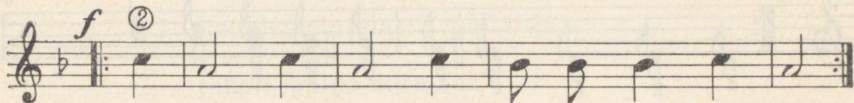
①

Vaat, kaugel lai-as laa-nes ju kä-gu ku-kub sääl,
kõik mu-ru-nei-ud ü - les vist ä - ra-ta ta hääl.

Prantsuse laul

Kaanon²-hääline

Kuk-ku, kuk-ku, nii hüü-ab ik - ka ta,
kuk-ku, kuk-ku, ju ke - vad siin on pea.

2. Karjasarvi kostab,
salu neile vastab,
kauge küla märkab,
laiu laasi ärkab.

Refrään.

3. Laulja nurmel hõiskab,
hääli kauneid kajab.
Küllap kägu mõistab,
kellest laulda vaja.

Refrään.

4. Ei me lauldes kurda,
rõõmus viis meil keelel.
Nõnda ka masurkat
lööme ühel meelel.

Refrään.

Daino

Elavalt

Leedu rahvaviis

mf

1. Viis meil kas - vas uh - ket lui - ke,

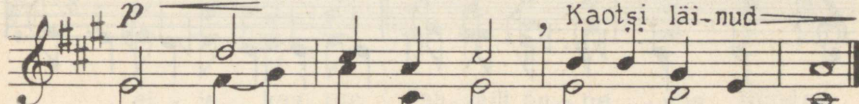

su - led val - ged sä - ra - vad. 1-4. Lau - la,

1. Kaot - si kõik on

mis neist sai. 1. Kaot - si läi - nud nad.

1-4. Lau - la, — mis neist sai. Läi - nud nad.

2. Viis on oja kaldal kaske
kaunistamas vett ja maad.
:: Laula, mis neist sai.
Eal ei turbil kandnud nad.::
3. Viis meil sirgus uljast noormeest,
kõik nad käisid sõjateed.
:: Laula, mis neist sai.
Hukkunud kõik Imehedl need.::
4. Viis on külas kaunist neidu.
Kes küll ükskord kosib neid?
:: Laula, mis neist sai.
[Kõik nad] peigudeta jäid.::

Märkus. Klambrites olevad sõnad kordamisel vahele jätta.

Noorushümn

Pidulikult

O. Gerster

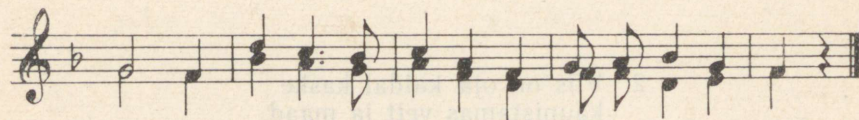
1. Nii i - lus on e - lu, täis rõõ-me on

ta, kuid õn - ne eest e - lus pead võit-le - ma

sa Käib võit-lus ra-hu eest! Õn-ne ra - hu vaid

toob ja rah-vas vaid ra-hus kõik e - lu - hü-ved loob.

2. Meid meelitab sinav
ja avar maailm,
ei taevast või katta
must hävituspilv!
Käib võitlus rahu eest!
Sõda — häving ja nälg,
julm, hirmus ta rada
ja söes ning tuhas jälg.

3. Nii kaunis on elu,
jah, elada hea,
kuid õnne eest kindlalt
sa võitlema pead.
Käib võitlus rahu eest!
Päikest ihkame kõik!
Toob noortele õnne
vaid töö ja rahu võit.

Teid tervitame

J. Becher

Väga elavalt

L. Beethoven

1. Sõb-rad, õn-ne, ter-vist tei-le! Kõ-lab

ra-hu-lau-lu - viis! Hirm meil sü-dant täi-tis

ei - le, kar-tus rah-vailt õn - ne viis. Nüüd me

huu - lil hõis - ked uu - ed, tant - sib

noor,tal rõõ-mus meel. Tõest ja i - lust lau - le

luu - es käi - me tu - le - vi - ku - - teed.

2. Seal, kus rahvad kütked heitnud,
rahu võitnud vaenuöö,
sihi ülla nüüd me leidnud,
hommik helendama lööb.
Elu ärkvel, õnnest tulvab,
loovat hoogu saanud kõik,
juba uus päev valgust külvab,
annab tiivad rahu võit.

3. Igal rahval, kõigis maades
rahupüüded kõrges aus.
«Rahu! Rahu! Ülev aadel»
kõlab igalt mandrilt laul.
Virgu, sõber! Võida kartus,
helges päevas õnne lood.
Iluaustus, jõud ja tarkus
meile kestva rahu toob.

Mingem nüüd

V. Bellini
1801—1835

Tempo di marcia

Min - gem nüüd, min - gem nüüd, min - gem

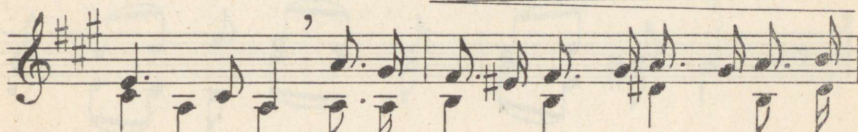

marssi - des nüüd, mingem laan - de ja le - pi - kus - se

laul - ma, min - gem mu - ru - le, käi - gem

lõ - o - kes - te, öö - bi - ku - te

künka - le, kus on lõ - o, öö - bi - ku

hüüd! Ol - gu rõõmsad meil marssides mee - led, hüüdku

la - he - das - ti, lõ - bu - sas - ti kee - led!

Ol - gu rõõm, ol - gu rõõm, ol - gu

rõõm mei - e saat - jaks ke - va - del!

∴ Mingem nüüd, mingem nüüd,
mingem marssides nüüd,
mingem laande ja lepikusse laulma,
mingem murule, käigem künkale,
kus on lõokeste, ööbikute hüüd! ∴
∴ Olgu rõõmsad meil marssides meeled,
hüüdku lähedasti, lõbusasti keeled! ∴
∴ Olgu rõõm, olgu rõõm, olgu rõõm meie
saatjaks kevadel! ∴

Laul lainetel

W. A. Mozart
1756—1791

Vivace
mp

1.0 - mas väik - ses val - ges paa - dis

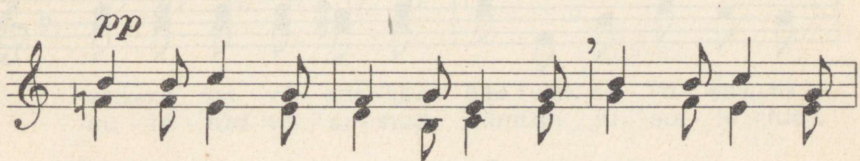
li = bi - sen ma ü - le vee,

p
Öi - se tuu - le vaik - ne sa - hin

ka - jab lä - bi kõrk - ja - te.

pp
Kuu-len tuu - le sa - la - jut - tu, vaa - tan, kuu kuis

mp
sä - de - leb, vir - ven - da - val lain - te - sel - jal

paa - di - ke - ne li - bi - seb,

paa - di - ke - ne li - bi - seb.

2. Vaata, kaugel järvepinnal
vetevaldjad tantsivad,
seal ju sõuab vetevana,
ise kannelt helistab.
Vaatlen hiilgvaid taevatähti,
vesiroose uinuvaid,
ranna veerul tummad kased
.: hilist sõudjat vaatavad. .:

Uinu, mu lind

Õrnalt

B. Flies*

1-2. Uu - nu, mu va - si - nud lind,

u - ne - le hõl - ju - tan sind!

1 Uu - nu - mas ra - hus maa - ilm (on ju uu - nu - mas),
2. Ju - ba on al - ga - mas öö (on ju al - ga - mas),

sui - ku - mas lil - le - silm (on ju sui - ku - mas),
lõp - pe - nud vä - si - tav töö (on ju lõp - pe - nud),

vaik - ne on võ - sas - tik, aas (vaik - ne võ - sas - tik),
su - le - tud vä - si - nud silm (on ju su - le - tud),

vai - nul ju kas - te - gi maas (vai - nul kas - te - gi),
va - ju - nud kin - ni ju kulm (kin - ni va - ju - nud),

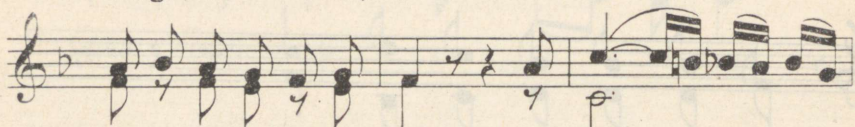
*) Selle laulu autoriks peeti kaua aega W. A. Mozartit.

kin-gul on ku-ma-mas kuu,
he-li-seb ui-nu-tav viis,

kin-gul ku-mab kuu (kin-gul ku-ma-mas),
he-li-se-mas viis (vaik-ne, ui-nu-tav).

sirt-su-ke sul-ge-nud suu!
ma-ga, mu mai-mu-ke, siis! Nüüd ui - nu, mu

sirts-ki sul-gend suu!
ma-ga, mai-mu sa. Ui - - -

lind, ma val - van ju sind!

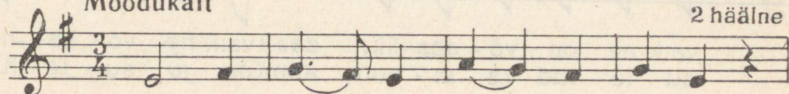

nu, ui - - - nu!

Uinulaul

Möödukalt

Kaanon
2 häälne

Tu - le, tu - le, u - ne - ke - ne!
Tu - le, u - ni, uk - sest sis - se!

Len - da li - gi, lin - nu - ke - ne.
As - tu, u - ni, ak - nast sis - se.

Oöbik, kuldakeelne, vaiki

V. Zabella

M. Glinka
1804—1857

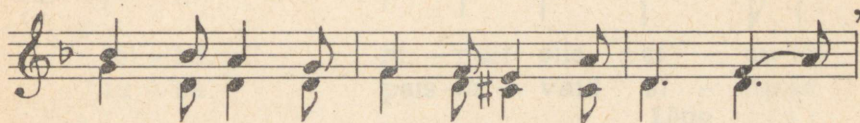
Moderato

1. Oö - bik, kul - da' - keel-ne, vai - ki,

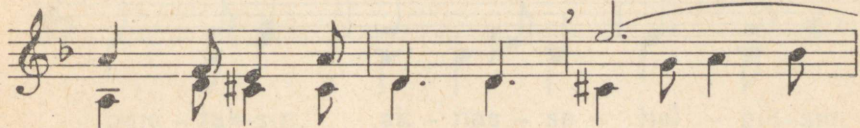
laul - da po - le va - ja, sil - ler-du - si

ä - ra saa - da ai - ast koi - du a - jal,

sil - ler-du - si ä - ra saa - da

ai - ast koi - du a - jal, sil - ler-du - si
- - - ra

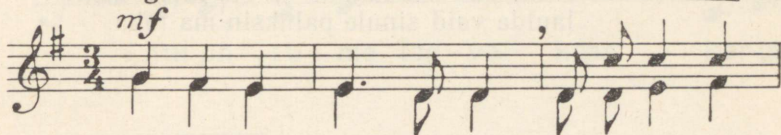
ä - ra saa - da ai - ast koi - du a - jal.

2. Sinu igatsevaid viise
taluda ei suuda.
∴ Tuksatamast süda lakkab,
raskeks rinna muudab. ∴
3. Palju, palju kurbi mõtteid
mulle laulud toovad.
∴ Onnelikud sinu päevad
pesakeses soojas. ∴
4. Minul laul küll rinda rõhub,
troosti ei saa anda.
∴ Ööbik, kallis, pole vaja
mulle laulu laulda. ∴
5. Lenda, leia õnnelikke,
neid, kel pidurõivad.
∴ Nemed sinu laulu saatel
pidutseda võivad. ∴

Soov

F. Chopin
1810—1849

Allegretto

1. O - lek - sin päi - ke - ne kõrgel tae - va -
Seal, kus su ak - na - ke ja su väi - ke

tel - gil, ai - nult siis si - nu - le
tu - ba, pais - ta vaid si - nu - le

sä - raks kau - nil hel - gil! Päik - se - na
pa - luk - sin ma lu - ba!

pais - tak - sin, ak - nas - se hel - gik - sin,

kuid ik - ka ai - nult sul - - le!

2. Oleksin linnuke kõrgel taevakaarel,
 ainult siis sinule laulaksin, mu aare!
 Seal, kus su aknake ja su väike tuba,
 laulda vaid sinule paluksin ma luba!
 Linnuna laulaksin,
 kandlena kajaksin,
 kuid ikka ainult sulle!
 Seal, kus su aknake ja su väike tuba,
 laulda vaid sinule paluksin ma luba.

Laulud jälle kõlamas

Rõõmsalt ♩ = 116 öök

Kaanon 4-häälne

mf ① Lau-lud jäl-le kō-la - mas, ② ää-led jäl-le

he - la - mas. ③ *f* Lal - ial, laa - la - la, laa - la - la,

④ *mf* laa, lal - ial, laa - laa - la, laa - lal, laa!

(kordamisel vilistades)

Üks, kaks, üks, kaks, joon - du-ge,

hm, hm, hm, hm, hm, hm,

jul - gelt ik - ka sam - - mu-ge, nüüa

üks, kaks, üks, kaks, üks. üks.

2. Kui ju saabub kevadaeg,
 ei siis püsi ole meil,
 pikaks jääb siis koolipäev,
 mõte mujal ringi käib.
 Kui on lõppend tunnid kõik,
 välja õue kõlab hõik —
 püsti pea ja ette rind:
 algab rõõm ja lust ja mäng.
 Üks, kaks, üks, kaks, joonduge...

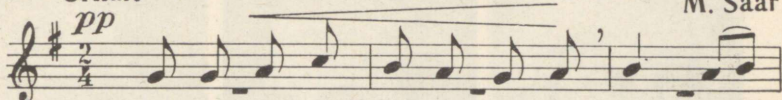
Hällilaul

Eesti rahvaviis

M. Saar

Õrnalt

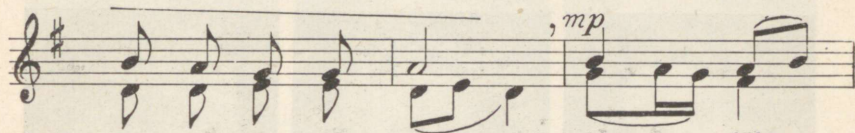
pp

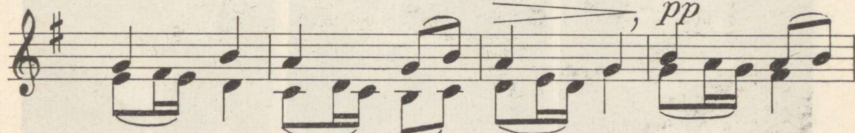
1.-2. Tu - du, tu - du, tu - vi - ke - ne, }
Ma - ga, mar - ja - ok - sa - ke - ne, } kii - ge -

le, — kii - ge - le! — Tsuu, tsuu, suu - reks,

kas - va kan - geks sa. 1. Memm läks
2. Memm toob

met - sa mar - ju too - ma, taat läks
met - sast maa - sik - mar - ju, taat toob

lin - - na sai - - a too - - ma.
lin - - nast sar - - ve - - sai - - a.

J. S. BACH
21. 03. 1685 — 28. 07. 1750

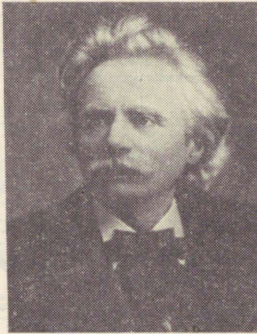
L. VAN BEETHOVEN
16. 12. 1770 — 26. 03. 1827

W. A. MOZART
27. 01. 1756 — 5. 12. 1791

F. CHOPIN
1. 03. 1810 — 17. 10. 1849

E. GRIEG
15. 06. 1843 — 4. 09. 1907

J. SIBELIUS
8. 12. 1865 — 20. 09. 1957

M. I. GLINKA
1. 06. 1804 — 15. 02. 1857

P. I. TSAIKOVSKI
7. 05. 1840 — 6. 11. 1893

N. A. RIMSKI-KORSAKOV
18. 03. 1844 — 21. 06. 1908

PORTREID

I. DUNAJEVSKI
30. 01. 1900 — 25. 07. 1955

A. NOVIKOV
30. 10. 1896

D. KABALEVSKI
30. 12. 1904

F. SÄBELMANN
26. 09. 1851 — 22. 02. 1911

M. HÄRMA
9. 02. 1864 — 16. 11. 1941

A. LÄTE
12. 01. 1860 — 9. 09. 1948

M. SAAR
28. 09. 1882

E. KAPP
26. 05. 1908

G. ERNESAKS
12. 12. 1908

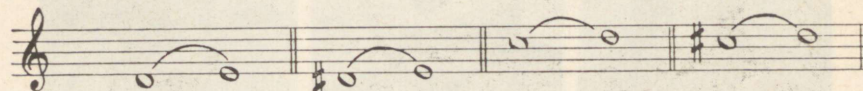
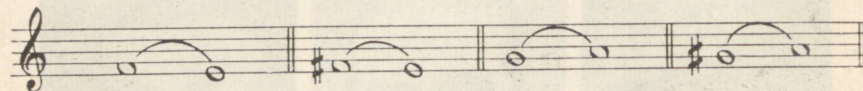
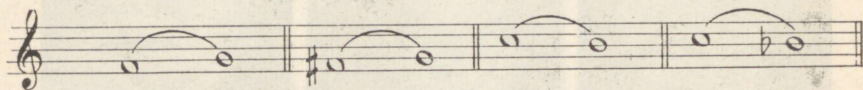
KÜSIMUSI, ÜLESANDEID JA HARJUTUSI

Küsimusi ja ülesandeid

1. Missugune noot asub

do-st	$\frac{1}{2}$	tooni võrra kõrgemal?
fa-st	$\frac{1}{2}$	„ „ „
mi-st	1	„ „ „
mi-st	$\frac{1}{2}$	„ „ „
re-st	1	„ „ „
do-st	1	„ „ madalamal?
re-st	$\frac{1}{2}$	„ „ „
si-st	$\frac{1}{2}$	„ „ „
do-st	$\frac{1}{2}$	„ „ „
la-st	1	„ „ „

2. Kui suured on järgmiste nootide vahed?

8. Moodustada valemi järgi Fa-mažoor heliredel
Sol-mažoor heliredel
mi-minoor heliredel
re-minoor heliredel

9. Määrata noodi järgi kindlaks alljärgnevate laulude helistik:

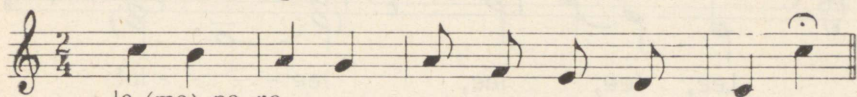
Emasüda
Lenin on meiega
Poiste laul
Suusasõit
Uueks tõusuks
Millest unistavad lapsed
Noored meremehed
Mardilaul
Ihkasime ikkest lahti
Pidu hakkab
Laul väikevennast
Õöbik, kuldakeelne, vaiki
Hakkame, mehed, minema

10. Kes on alljärgnevate laulude autorid?

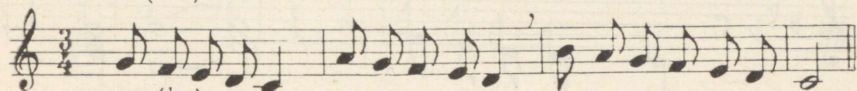
Kungla rahvas
Lenin on meiega
Ihkasime ikkest lahti
Töö ja võitlus
Rõõmus salk
Lauliku lapsepõli
Hakkame, mehed, minema
Tere, Moskva
Turistid
Maailma nooruse marss

HINGAMISE, HÄÄLDAMISE JA HÄÄLEMOODUSTAMISE HARJUTUSI

Laulda maheda kõlaga *)

la (ma) na ra
ie (me) ne re
li (mi) ni ri
lo (mo) no ro
lu (mu) nu ru

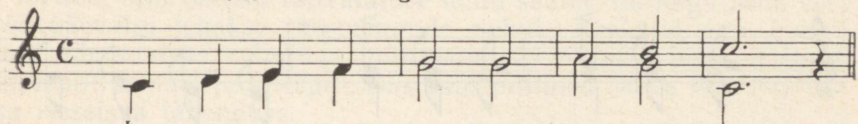
ma (la)
me (le)
mi (li)
mo (lo)
mu (lu)
jo

Laulda maheda kõlaga

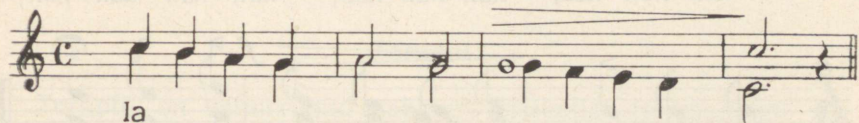

mo
me
mi
mü
jo

Laulda mahlaka, pehme kõlaga

la

la

* Alltoodud harjutusi tuleb järjekindlalt kasutada hääle treeninguks, neid kromaatilisel pooltoonil viisi kõrgemale transponeerides:

I hääl ulatuses do'-fa"
II hääl „ la-re"

Māzooris

Hoogsalt.

mf

Lee, lee, lee, lee - - - lo!

Minooris

Mõõdukalt.

p *pp*

Lee, le-le-le-le-lee, lee - - - lo!

Hah-hah-haa!

Hoogsalt

T. Vettik

mf

Hah - hah - hah - hah, hah - hah - haa,

hah-hah-haa, hah-hah-haa, hah-hah-hah-hah,

hah-hah-haa, hah-hah-hah-hah, hah-hah-haa!

Rahvalaul

Laululoomingut, mis on tekkinud rahva seas ja mis on põlvest põlve edasi antud suulisel teel, nimetatakse rahvalauluks. Rahvalaulude loojaiks on olnud peamiselt muusikaliselt andekamad inimesed rahva seast — rahvalaulikud.

Rahvalauludes kajastub kõige mitmekülgsemalt tolelaegne elu. Nad jutustavad tööst, tähtpäevadest, loodusest, mängudest jne., sellepärast on rahvalauludel suur ja püsiv väärtus. Sageli on heliloojad kasutanud suuremate muusikateoste loomisel mitmesuguseid rahvalaulude viise.

Rahvapillilood ja rahvapillid

Vanal ajal tantsiti rahvatantse laulu saatel, nii nagu seda veel tänapäevalgi tehakse ringmängude puhul. Keskajal aga hakati tantsude saateks mängima mitmesugustel pillidel, nagu torupill, sarvepill, kannel ja vilespill. Siis said pillilood rahva lõbustajaina ka iseseisva tähenduse.

Torupill

Torupill on valmistatud nahksest õhukotist (loomamagu või -põis) ning sellega ühendatud 3—4 torukesest. Ühe toru kaudu puhutakse õhk õhukotti, 1—2 toru kaudu antakse bassitoone, kuna üks toru on ette nähtud viisi mängimiseks — nn. «sõrmiline». Viimane on varustatud kuu auguga ja on valmistatud kadakast või noorest männist.

Mängima asudes asetab pillimees õhukoti vasema käe alla, võtab sõrmilise kätte ja hakkab puhumistoru kaudu õhukotti täis puhuma. Et õhk puhumistorust tagasi ei pääseks, on puhumistoru ots klapiga sulguv. Kui kotis on juba küllaldaselt õhku, hakkavad teised 2—3 toru «hüüdma», sõrmilisel mängib pillimees viisi, kuna bassitorud mängivad ühetoonilist saatejorinat. Kui pillil on kaks bassitoru, siis on üks neist madalama, teine kõrgema häälega. Bassitorude ja sõrmilise sees on hääle tekitajaks õhuke pilliroost keeleke. Torupill on siis hääles, kui bassitorud omavahel ja sõrmilise toonid kokku kõlavad.

Torupilli nimetati ka pulmapilliks, kuna ükski pulm ei möödunud ilma torupillimänguta.

Kannel

Kannel on keelpill, mis koosneb kolmnurksest kõlakastist ja sellele asetatud kõlakaanest. Kõlakaanele on asetatud pingutatud keeled. Vanematel kannedel oli vaid 5—6 keelt. Kannelt kasutati peamiselt laulude saatepillina, kuid mängiti ka rahvatantsude saateks. Hiljem asetati kandlele 20—48 keelt, mistõttu mängimisvõimalused muutusid palju avaramaks.

Vilespill

Vilespill on puhkpill, mis on valmistatud puutorukesest ning varustatud puhumishuuliku ja sõrmeaukudega (nagu pajupillgi). Vilespill on heleda, mitte tugeva kõlaga. Kasutati mitmesuguste viisikeste mängimiseks.

Sarvepill

Sarvepill (lutusarv, luik) on samuti puhkpill, mis valmistati sokusarvest ning varustati sõrmeaukudega (sõrmilistega). Omab võrdlemisi tugeva, läbilõikava tooniga kõla. Kasutati lühilugude mängimiseks.

Tänapäeval kasutatakse nimetatud pille vähe, kuna nendel pole võimalik mängida nõudlikumaid palu. Küll aga kasutatakse neid veel mitmesugustes rahvapilliorkestrites.

TORUPILL

Elavalt

R. Päts

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a whole rest, followed by a repeat sign. The first ending contains a quarter note G4, an eighth note A4, and a quarter note B4. The second ending contains a quarter note G4, an eighth note A4, and a quarter note B4. The lower staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It begins with a quarter note G3, followed by quarter notes A3, B3, and C4. The second ending contains a quarter note G3, an eighth note A3, and a quarter note B3.

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It contains a series of eighth notes: G4, A4, B4, G4, A4, B4, G4, A4, B4, G4, A4, B4. The lower staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It contains a series of quarter notes: G3, A3, B3, G3, A3, B3, G3, A3, B3, G3, A3, B3.

Kogust «Klaveripalad lastele eesti rahvaviisidele».

First system of musical notation. The upper staff contains a melodic line with a series of eighth notes and a final triplet of eighth notes. The lower staff contains a bass line with dotted eighth notes and a final triplet of eighth notes.

Second system of musical notation. The upper staff features a melodic line with a repeat sign and a final triplet of eighth notes. The lower staff features a bass line with a repeat sign and a final triplet of eighth notes.

Third system of musical notation. The upper staff features a melodic line with a repeat sign and a final triplet of eighth notes. The lower staff features a bass line with a repeat sign and a final triplet of eighth notes.

Fourth system of musical notation. The upper staff features a melodic line with a repeat sign and a final triplet of eighth notes. The lower staff features a bass line with a repeat sign and a final triplet of eighth notes. A dynamic marking *p* is present in the lower staff.

VILESPILL

Kaunis kiiresti

R. Päts

The musical score is written for two staves in 2/4 time. The first system begins with a piano (*p*) dynamic. The right hand starts with a whole rest, while the left hand plays a rhythmic pattern of eighth notes. A double bar line with repeat dots follows. The second system begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic, where both hands play eighth-note patterns. The third system continues with the *mf* dynamic. The fourth system begins with a piano (*p*) dynamic, where the right hand plays eighth notes and the left hand plays a similar pattern. The fifth system concludes with a final cadence, including a fermata over the final notes.

SARVELUGU

R. Päts

Kiirelt

The first system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a 3/4 time signature. It begins with a dynamic marking of *mf*. The melody starts with a quarter note, followed by eighth notes, and then quarter notes. The lower staff is in bass clef and provides a harmonic accompaniment with chords and eighth notes.

The second system continues the piece. It features a first ending bracket labeled '1.' and a second ending bracket labeled '2.'. The melody in the upper staff concludes with a repeat sign. The accompaniment in the lower staff continues with similar rhythmic patterns.

The third system includes a dynamic marking of *mf* and a performance instruction '(kordamisel)' with a slur over the notes. The melody in the upper staff has a series of eighth notes with accents. The lower staff continues with the accompaniment.

The fourth system concludes the piece. The melody in the upper staff features a series of quarter notes with accents, followed by a final cadence. The lower staff provides the final accompaniment.

KANDLELUGU

«Põiapolka»

Polka tempos'

8va

mf

The first system of music consists of two staves. The top staff is marked with an 8va octave sign and a mezzo-forte (*mf*) dynamic. It begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody is a rhythmic sequence of eighth notes. The bottom staff continues the accompaniment with a similar rhythmic pattern.

8va

The second system continues the piece. The top staff has an 8va octave sign. The melody in the top staff features a slight upward inflection towards the end of the phrase. The bottom staff provides a steady accompaniment.

8va

The third system continues the piece. The top staff has an 8va octave sign. The melody in the top staff continues with a similar rhythmic pattern. The bottom staff provides a steady accompaniment.

8va

p

The fourth system concludes the piece. The top staff has an 8va octave sign and a piano (*p*) dynamic. The melody in the top staff features a slight upward inflection towards the end of the phrase. The bottom staff provides a steady accompaniment.

p

1. 2.

KATKEND „ÜLLATUSSÜMFOONIAST“

(II osast)

Andante

J. Haydn

p (kordamisel *pp*)

1732—1809

1. 2. *ff*

p *p*

IGATSUSVALSS

Tempo di valse *)

F. Schubert

1797—1828

*) Tempo di valse — valsi tempos.

TŠERNOMORI MARSS

oop. «Ruslan ja Ludmilla»

M. Glinka

1804—1857

Tempo di marcia

f

f

Fine f

p

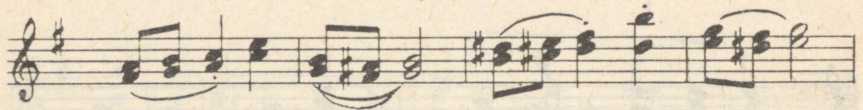
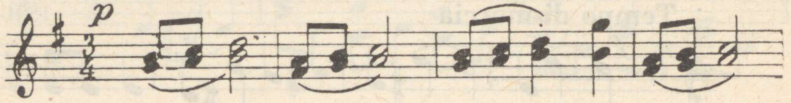
Da Capo al Fine

MENUETT *)

O. Merikanto

1868—1924

Moderato

*) Menuett — vana prantsuse tants $\frac{3}{4}$ taktis.

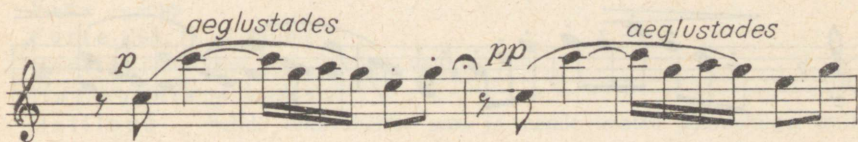
IGATSUS KEVADE JÄRELE

R. Tobias

1873—1918

a tempo

Igatsevalt

JAHIMEHE-LAUL

R. Schumann

1810—1856

Värskelt ja rõõmsalt

The musical score consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (F major), and a 6/8 time signature. The music is marked with a forte *f* dynamic. The second staff continues the melody with a *f* dynamic. The third staff features a fortissimo *ff* dynamic followed by a *f* dynamic. The fourth staff starts with *ff* and ends with a piano *p* dynamic. The fifth staff is marked with a *f* dynamic. The sixth and seventh staves continue the piece with various dynamics and phrasing, including a final cadence in the seventh staff.

VÄIKE MUUSIKALINE OSKUSSÕNASTIK

- Accelerando** — kiirendades
Allargando — laienedes
Allegretto — kaunis kiiresti
Allegro — kiiresti
Alt — madal naisehääli
Alteratsioonimärk kõrgendus- (#) või madaldusmärk (b)
Andante — väljapeetult, parajalt pikkamisi käies
A tempo — algtempo
Bass — madal meeshääli
Bekaar — keelumärk (♯)
Bemoll — madaldusmärk (b)
Crescendo (lüh. *crec.* või <) — paisudes
Da Capo al Fine — algusest kuni sõnani «Fine» (Lõpp)
Diees — kõrgendusmärk (#)
Diminuendo (lüh. *dim.* või >) — kõlajõudu kahandades
Dünaamilised märgid — kõlajõu muutemärgid
Etüüd — harjutus mängutehnika arendamiseks
Fantaasia — mõttekujutus
Fermaat — peatusmärk (◌̣)
Fine — lõpp
Forte (lüh. *f*) — valjult
Fortissimo (lüh. *ff*) — väga valjult
Harmonia — kooskõla
Helilaad — helide omavaheline seos ja nende suhted põhitooniga, millest selgub laulu üldine kõlaline iseloom (mažoorne või minoorne)
Helistik — helilaad, mille põhitoon on teada, näit. Do-mažoor, re-minoor jne.
Hümn — ülistuslaul
Juhttoon — heliredeli VII aste, mis juhib meloodiakäigu taas põhitoonile
Kanon — mitmehäälne helind, milles kõik hääled esitavad üht ja sama meloodiat, kuid astuvad sisse mitte üheaegselt, vaid üksteise järel kindlas korras

- Largo — laialt, pikaldaselt
 Lento — aeglaselt, pikkamööda
 Marcato — rõhutatult
 Masurka — erksa iseloomuga poola rahvatants $\frac{3}{4}$ taktis
 Mažoor — helge- (rõõmsa-) ilmeline helilaad
 Meloodia — viis
 Menuett — vana prantsuse tants $\frac{3}{4}$ taktis
 Mezzo forte (lüh. *mf*) — poolvaljult
 Mezzo piano (lüh. *mp*) — poolvaikselt
 Minoor — karge- (nukra-)ilmeline helilaad
 Moderato — parajalt, mõõdukalt
 Oktaav — VIII aste mingist heliredeli astmest
 Oper — muusikaline draama
 Operett — muusikaline komöödia
 Paralleelsed helistikud — ühesuguseid helisid omavad mažoor- ja minoor-helistikud (näit. Do-mažoor ja la-minoor)
 Paus — vaikimise vältuse märk
 Piano (lüh. *p.*) — vaikselt
 Pianissimo (lüh. *pp*) — väga vaikselt
 Polka — tšehhi päritoluga kiireloomuline hüppetants $\frac{2}{4}$ taktis
 Refraään — laulu kordusosa
 Ritardando (lüh. *rit.*) — aeglustades
 Romanss — lüürilise iseloomuga muusikateos soolohäälele saatega
 Serenaad — äratusmuusika
 Sopran — kõrge naishääli
 Sümfonia — suurteos orkestrile, koosneb tavaliselt neljast osast
 Takt — heliteose osa ühest tügevõhust kuni järgmiseni
 Tempo di marcia — marsi tempo
 Tempo di menuetto — menueti tempo
 Tempo di polka — polka tempo
 Tempo di valse — valsi tempo
 Tetrahord — heliredeli pool, koosneb neljast noodist
 Toonika — helistiku põhitoon, I aste
 Valss — sujuva, nõtkelise iseloomuga tants $\frac{3}{4}$ taktis
 Vivace — elavalt
 Võtmemärgistik — noodivõtme kõrval asetatud kõrgendus- (\sharp) või madaldusmärgid (\flat)

SISUKORD

Au nõukogude võimule — D. Zahharov	3
Hakkame, mehed, minema — G. Ernesaks	28
Heinatöö — E. Arro	87
Hoogu juurde — H. Toots	57
Hällilaul — M. Frey	22
Hällilaul — F. Schubert	105
Hällilaul — M. Saar	135
Daino, — leedu rahvaviis	119
Ema süda — Th. Hansen	111
Ihkasime ikkest lahti — M. Saar	106
Ilutegija — G. Ernesaks	33
Isamaa hiilgava' pinnalla — J. Ennola	38
Kalal — B. Körver	17
Karjamaal — soome rahvaviis	23
Karjasepõli — eesti rahvaviis	93
Kartul — valgevene rahvaviis	115
Kodumaa — vene rahvaviis. U. Sisov	62
Kolhoosi pillimehed — L. Tauts	85
Kroonlinna madrused — revolutsiooniline laul	43
Kuidas leiti nääripuu — H. Lepnurm	52
Kui Kungla rahvas — K. A. Hermann	109
Kuri koeramuri — kaanon, T. Vettik	72
Kägu — poola rahvaviis	117
Kägu — prantsuse rahvaviis	116
Küll meil on siin tore — I. Dunajevski	77
Lainetel — saksa rahvaviis	91
Laul lainetel — W. A. Mozart	125
Laul väikevennast — eesti rahvaviis	49
Lauldes üles kasvasin — läti rahvaviis	114
Lauliku lapsepõli — eesti rahvaviis, M. Härma	94
Laulud jälle kõlmas — kaanon	132
Laululind — slovakkia rahvaviis	90
Laulu mõju — eesti rahvaviis	99
Lastekoor kantaadist «Läänemeri — rahumeri» — E. Kapp	36
Lenin on meiega — S. Tulikov	5
Lumisel rajal — A. Pajupuu	53
Lõbus lugu	66
Maailma Demokraatliku Noorsoo hümn — A. Novikov	7
Maailma nooruse marss — V. Muradeli	10
Mardilaul — eesti rahvaviis	100
Marsilaul — J. Fearnley	133
Matkalaul — R. Päts	75
Millest unistavad lapsed — A. Hatšaturjan	73
Mingem nüüd — V. Bellini	123

Naljalugu — J. Jürme	107
Noored meremehed — B. Körver	45
Noorte mitšuurinlaste laul — E. Zarkovski	29
Noorushümn — O. Gerster	120
Nääripuulaul — M. Krassev	51
Nõtke pihlakene — vene rahvalaul	41
Oh mina väike mehekene — eesti rahvaviis	24
Oled seisnud tormikaartel — E. Kapp	4
Pidu hakkab — eesti rahvaviis, M. Härma	103
Pioneeride laagrilõke — V. Muradeli	31
Punapaela laul — rootsi rahvaviis	37
Päike ja orvulapsed — läti rahvaviis	61
Poiste laul — R. Päts	69
Ringmängu laul — eesti rahvaviis	112
Ringtantsu-laul — rootsi rahvaviis	18
Rõõmus salk — M. Blanter	83
Sarvelaul — eesti rahvaviis, R. Päts	96
Setukõsõ — setu viis, J. Simm	67
Soov — F. Chopin	131
Suurt Marit ja Pisikest Peetrit — eesti rahvaviis, E. Oja	101
Suusasõit — S. Polonski	55
Sügisel — soome rahvaviis	42
Teid tervitame — L. Beethoven	121
Tere, Moskva — A. Lepin	79
Turistid — M. Starokadomski	81
Tänaste seppade laul — V. Kapp	13
Uinu, mu lind — B. Flies	127
Uinulaul — kaanon	128
Uueks tõusuks — V. Reiman	63
Üle lume lagedale — eesti rahvaviis, R. Päts	50
Väike kevadelaul — K. A. Hermann	97
Väike trummilõõja — saksa revolutsiooniline laul	21
Ööbik, kuldakeelne, vaiki — M. Glinka	129

MUUSIKA KUULAMISEKS

Torupill — R. Päts	146
Vilespill — R. Päts	148
Sarvelugu — R. Päts	149
Kandlelugu	150
Katkend «Üllatussümfooniast» — J. Haydn	151
Igatsusvalss — F. Schubert	152
Tšernomori marss oop. «Ruslan ja Ludmilla» — M. Glinka	153
Menuett — O. Merikanto	154
Igatsus kevade järele — R. Tobias	155
Jahimehe laul — R. Schumann	156
Heliloojate portreid	136
Rahvamuusikast	
Rahvalaul	143
Rahvapillilood ja rahvapillid	143
Torupill	143
Kannel	144
Vilespill	145
Sarvepill	145
Väike muusikaline oskussõnastik	157

MUUSIKATEOORIA

Do-mažoor heliredel	19
la-minoor heliredel	25
Sol-mažoor heliredel	34
mi-minoor heliredel	39
Fa-mažoor heliredel	47
re-minoor heliredel	59
Re-mažoor heliredel	65
si-minoor heliredel	70
Si-bemoll-mažoor heliredel	88
sol-minoor heliredel	92

LAULUDE REGISTER VIISIDE AUTORITE JÄRGI

Arro, E.	
Heinatöö — I. Sikemäe	87
Beethoven, L.	
Teid tervitame	121
Bellini, V.	
Mingem nüüd	123
Blanter, M.	
Rõõmus salk — S. Mihhalkov	83
Chopin, F.	
Soov	131
Dunajevski, I.	
Küll meil on siin tore — L. Nekrassov	77
Ennola, J.	
Isamaa hiilgava' pinnalla — L. Koidula j.	38
Ernesaks, G.	
Hakkame, mehed, minema — rahvaluule	28
Ilutegija — rahvaluule	33
Fearnley, J.	
Marsilaul	133
Flies, B.	
Uinu, mu lind	127
Gerster, O.	
Noorushümn — J. Becheri j.	120
Glinka, M.	
Oõbik, kuldakeelne, vaiki — V. Zabella	129
Hansen, Th.	
Ema süda — L. Koidula	111
Hatšaturjan, A.	
Millest unistavad lapsed — P. Gradov	73
Hermann, K. A.	
Kui Kungla rahvas — F. Kuhlbars	109
Väike kevadelaul	97
Jürme, J.	
Naljalugu — rahvaluule	107
Kapp, E.	
Lastekoor kantaadist «Läänemeri — rahumeri» — R. Parve	36
Oled seisnud tormikaartel — J. Kärner	4
Kapp, V.	
Tänaste seppade laul — A. Siig	13

Kõrver, B.		
	Kalal — M. Kesamaa	17
	Noored meremehed — M. Kesamaa	45
Krassev, M.		
	Nääripuu laul — V. Garlitski	51
Lepin, A.		
	Tere, Moskva — O. Fadejeva	79
Lepnurm, H.		
	Kuidas leiti nääripuu — E. Niit	52
Mozart, W. A.		
	Laul lainetel	125
Muradeli, V.		
	Maailma nooruse marss — V. Haritonov	10
	Pioneeride laagrilõke — L. Nekrassov	31
Novikov, A.		
	Maailma Demokraatliku Noorsoo hümn — L. Ošanin	7
Pajupuu, A.		
	Lumisel rajal — E. Teemägi	53
Polonski, S.		
	Suusasõit — A. Kuznetsova	55
Päts, R.		
	Matkalaul — P. Rummo	75
	Poiste laul — J. Oro	69
	Üle lume lagedale — J. Oro	50
Reiman, V.		
	Uueks tõusuks — J. Sütiste	63
Saar, M.		
	Hällilaul — rahvaluule	135
Schubert, F.		
	Hällilaul	105
Starokadomski, M.		
	Turistid — O. Vössotskaja	81
Tauts, L.		
	Kolhoosi pillimehed — L. Tauts	85
Toots, H.		
	Hoogu juurde — R. Parve	57
Tulikov, S.		
	Lenin on meiega — L. Ošanin	5
Vettik, T.		
	Kuri koeramuri	72
Zahharov, V.		
	Au nõukogude võimule — M. Issakovski	3
Zarkovski, E.		
	Noorte mitšuurinlaste laul — D. Samoilov	29

RAHVASTE LAULE

Eesti:

Hällilaul — M. Saar	135
Ihkasime ikkest lahti — M. Saar	106
Karjasepõli	93
Lauliku lapsepõli — M. Härma	94
Laulu mõju	99
Laul väikevennast	49
Mardilaul — R. Päts	100
Oh mina väike mehekene	24

Pidu hakkab — M. Härma	103
Ringmängu laul — R. Päts	112
Sarvelaul — R. Päts	96
Setukõsõ — J. Simm	67
Suurt Marit ja Pisikest Peetrit — E. Oja	101
Leedu:	
Daino	119
Läti:	
Lauldes üles kasvasin	114
Päike ja orvulapsed	61
Poola:	
Kägu	117
Prantsuse:	
Kägu	116
Revolutsioonilised:	
Kroonlinna madrused	43
Väike trummilööja	21
Rootsi:	
Punapaela laul	37
Saksa:	
Lainetel	91
Slovakkia:	
Laululind	90
Soome:	
Karjamaal	23
Sügisel	42
Valgevene:	
Kartul	115
Vene:	
Kodumaa	62
Nõtke pihlakene	41

Пяте Рихо Эдуардович

ПЕСЕННИК VI

На эстонском языке

Обложка Э. Пикк

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja M. Torpmann
Kunstiline toimetaja H. Keigo
Tehniline toimetaja J. Pedari
Korrektor I. Maasik

Ladumisele antud 29. VI 1962. Trükkimisele
antud 18. X 1962. Paber 60×90, 1/16. Trüki-
poognaid 10,25. Arvestuspoognaid 8,58. Tiraaž
11 000. Tellimise nr. 6245.
Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2.

Hind 19 kop.

19 kop.

A-24392

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00367857 2